

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgönyeim Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megelenk naponta reggel

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... .. 1080 Lej

Fél évre ... .. 540 Lej

Negyed évre ... .. 270 Lej

Havonta ... .. 90 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Pürcséten 50 banival több

Menürendszer.

Dicséretreméltó gesztus volt Arad város ármaximáló-bizottságától, amikor a mai ülésen felfigyelt a köztisztviselők nyomorára és elrendelte, hogy a vendéglősök kötelesek déli és este harminc lejűs menüt kiszolgáltatni a köztisztviselők részére. A köztisztviselők, akik az állam, a köz érdekeiért dolgoznak, igazán megérdemelnek legalább is ennyi jóindulatot a város részéről, megérdemlik, hogy kedvezményes áron étkezhessenek. De... ez a szöcska önkénytelenül agyunkba ötlök, ha a rendeletek tömegét vizsgáljuk és azoknak sívárságban felfedezzük ezt az oázist, amit az ármaximáló-bizottság rendelete jelent a köztisztviselőknek. Szép dolog, hogy gondolkodnak a köztisztviselők, de vajon miért nem figyelnek fel a hiányokra, terhekre, amelyek a polgárokra nehezdednek. Törödni kell a köztisztviselőkkel, de gondolni kellene a polgároknak is.

Alig látunk olyan intézkedést, ami a polgárság kétségbeesztően súlyos helyzetén akar enyhíteni, nem tudunk olyan rendelkezésről, ami megkönnyítené megélhetését annak a polgárnak, amely nálunk csak kötelességeket ismer, amely nyög az adóterhek alatt. Ismerünk azonban rendeleteket százával, amelyeknek következtében szünetlen vexálásokat vagyunk kitéve, amelyek kellemetlen, bizonytalanul teszik életünket, amelyek miatt szenvedünk, károsodunk és nem tudjuk megérteni, hogy mi lehet a blününk, hogy reánk csupán ilyen rendelet-ítéleteket hoznak. Itt van az állampolgárság megszerzésére vonatkozó rendelkezés, ami millió és millió embernek jelent örökös izgalmat. Elöttünk van az új utlevél-rendelet, amely megakadályozza, hogy kereskedők, vállalkozók üzleti ügyeik elintézésé végett külföldre utazhassanak és van száz és száz ilyen és hasonló rendelet, de nem találunk közöttük olyat, ami a mi érdekeinket védené.

Ismételjük, ezen a hasábon számtalanszor sikra szálltunk a köztisztviselők érdekeiért, akik minden jót, minden kedvezményt megérdemelnek. És most nem azt tartjuk hibának, hogy az ármaximáló-bizottság a köztisztviselők érdekében rendeletet hozott, de előre tolatkzik ez a fájdalmas kérdés; Miért vagyunk mi, Románia polgárai, mostohagyermek? Miért nem látunk sohasem olyan intézkedést, ami a polgárok érdekeit védelmezné?

A köztisztviselők problémáját sem lehet menü-rendszerrel megoldani. Adjanak nekik jobb fizetést, hogy ne legyenek menü-alamizsnára utalva. A közigazgatásban pedig jobb, körültekintőbb gazdálkodást vár a polgárság, hogy megterhelésünk nélkül adhassák meg a tisztviselők jobb fizetését. Ehhez pedig az is szükséges, hogy foltozzák be a lyukas kezeket, szüntessék meg a közvagyon környelmi elcsesérlését, becsületes, szorgalmas és lelkiismeretes tisztviselők üljenek a hivatalokban, akik érezzék, hogy a közönségért vannak és akkor majd telik a jobb fizetésre és nem lesz szüksége a köztisztviselőknek a menü-rendszer kegyadományára.

Az értékvám bevezetését tervezik Aradon.

Az eltörölt vámjövendelmek pótlása céljából a város január 1-ére be akarja vezetni az értékvám kötelezettségét, amely elsősorban a kereskedő- és iparosokat sújtaná.

(Arad, szeptember 28.) Van egy szakasza a városokra és községekre vonatkozó illetéktörvénynek, amely körül már számos harc folyt Aradon s amelynek hallatára még jobban elborul az aradi kereskedők amugy is elkeseredett arca. Ez a szakasz kimondja, hogy amennyiben a városok szükségessé találják, felszázalékos értékvámot, az úgynevezett „taxa ad valorein“-et szedhetnek a városba beérkező és az onnan kiszállított áruk értéke után. Már néhány évvel ezelőtt akarta a város az eltörölt kövezetvámok helyett életbeléptetni ezt az illetéket, azonban a kereskedők általános felzudulása elsöpörte ezt a tervet. Annakidején a Kereskedelmi és Iparkamara is foglalkozott ezzel az ügyvel és kimondotta, hogy a kereskedők és iparosok nem képesek ezt az újabb terhet is elviselni a mai nehéz gazdasági viszonyok közepette. Az értékvám eimaradt és a város más módon keréskiteite ki bevételeit.

A kereskedők eme ijesztő kísérete azonban nem tűnt el véglegesen, mert Arad város pénzügyi hivatalában már folynak az előkészületek arra, hogy 1929. január 1-től léptessék életbe Aradon az értékvámot.

Környékbeli gazdák küldöttsége a városházán.

A tervezett intézkedés oka igen egyszerű. A miniszterium eltörölte a városok bejáratánál szedhető illetéket. A helypénz szedése ilyformán nehezebb lett, miután a városi pénzügyi közegeknek — mint azt az Aradi Közlöny már megírta — az uccán kellett elfogdosniok a kocsikat és autókat. Közben számos sérelem is történt, mint azt egy ma, az aradi városházán megjelenő küldöttség bizonyította be. A küldöttség tagjai, aradi és aradkörnyéki gazdák elmondották, hogy azelőtt sohasem fizettek vámot üres kocsik után, míg most a városi pénzügyi közegek az uccán fogják el őket és akár üres a kocsijuk, akár nem, fizetniük kell. Robu János dr. interimárbizottsági elnök megígérte a sérelem orvoslását.

Más oldalról is felmerültek panaszok. Sokszor megtörtént, hogy az Aradon átutazó autók közben leállottak az egyik kávéház vagy vendéglő előtt és utasaik frissítőt vásároltak maguknak. A pénzügyi közegek ezeket az autókat sem kimélték meg, hanem szintén helypénzt szedtek tulajdonosaiktól. A felmerült anomáliákon kívül még egy körülmény vált hamarosan ismeretessé: a jelenlegi illetékszedési módszer lehetetlenség, mert tisztán szerencse dolga, hogy sikerül-e az Aradra érkező kocsikat elfogni vagy sem. Az interimárbizottság — mint azt megírtuk — felszólította Berzovan Jánost, a pénzügyi szolgálat főnökét, tegyen javaslatot ebben az ügyben.

Mint értesülünk, a szolgálati főnöknek nincsen javaslata, sőt nem is lesz, miután itt nem lehet megfelelő megoldást találni.

A kereskedelmi kamarára akariák bízni a vámszedést.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban merült fel

azután a városi pénzügyi körökben az a terv, hogy a város az értékvám útján pótolja azt a hiányt, amely a vámokat eltörölt miniszteri rendelet következtében keletkezett. A tervek szerint január elsején kerül sor az értékvámok életbeléptetésére. Ma még nem valóság a kérdés, csupán illethekek kombinációja, de erős a veszélye annak, hogy hamarosan valósággá válik. A végrehajtás tekintetében még nem történt megállapodás. Szó van arról, hogy a város felhívja az aradi Kereskedelmi és Iparkamarát, ajánljon fel egy méltányos általányt az aradi kereskedők és iparosok részében, amely összeget azután a kamara inkasszálja be a város részére.

A tervek szerint ez az összeg hat-nyolc millió lej lenne, míg az értékvámok bevezetését tizenöt-tizenhat millióra becsülik, ha teljes szigorral viszik keresztül.

Illethekek körökben azonban nem akarnak többet beszélni, mint amennyire szükség van. Einnél a kombinációnál felmerült az az aggály is, hogy míg a városnak joga van gyors uton végrehajtani hátralékos adózóit, a kereskedelmi kamara, amely nem hatóság, tehetetlen azokkal a kereskedőkkel szemben, akik nem akarnak fizetni. Ezért alaposan meggondolják ezt a tervet.

Leszállítják a boltbérilletéket.

A másik terv az, hogy teljesen keresztülviszik a felszázalékos értékvámot. Miután itt nagyobb összegek folynak be, mint amennyire a városnak ténylegesen szüksége van, városi pénzügyi körök azo a véleményen vannak, hogy ekkor lehetősége lesz a városnak, más a kereskedőket és iparosokat sújtó illethekeket leszállítani.

Itt elsősorban az üzletbérilletékekre gondolnak, miután belátják, hogy ezek ma aránytalanul magasak.

Szó van azonban más taksák leszállításáról is, amellyel némileg kiegyenlítik a nagy különbséget, amely a magas vámok inkasszálásából ered.

A város eme terveire vonatkozólag beszélgetést folytattunk az aradi városi pénzügyi osztály egyik főtisztviselőjével, aki a következőket mondotta:

Mire kell a pénz a városnak?

— Előbb-utóbb csak bekövetkezik az a helyzet, amikor a város kénytelen lesz bevezetni az úgynevezett taxa ad-valorem-et. Minden erdélyi városban bevezették s eredményel, csupán Aradon halasztották ezt el. Most azonban, amikor a miniszterium nagy bevételekről ütötte el a várost, felmerül a kérdés, miből fedezzük az adminisztráció óriási költségeit? A lakosság állandóan modernizálást követel, de elfelejtik, hogy nincs miből. Az értékvám lehetővé tenné a városnak, hogy fejlesztési tervekre is költsön. Ha erről nem lenne szó, valamilyen módon pótolni kell az elmaradt jövedelmet és ezt nem teheti a város másképpen, mint az illetéktörvény alapján. Az értékvám bevezetése szükséges valami és na-

gyon valószínű, hogy már 1929. január 1-ével be is vezetjük.

Eddig a nyilatkozat, amelyből kiderül, hogy az értékvámról szóló kombináció szomorú valóságot rejt magában. A város e terve valószínűleg erélyes ellenállást fog kiváltani az érdekelt, adók és illetékekkel agyonnyomort kereskedők és iparosok körében, akik —

és mindenestre némi joggal is — azt fogják kívánni, hogy a város — ha súlyos helyzetben is van — ne mindig csak őket vegye elő, amikor pénzre van szüksége és hogy a városfejlesztés költségei ne folytonosan ugyanazt a társadalmi osztályt sújtják: az amúgy is kifáradt kereskedő és iparososztályt.

Aradi Viktor szerepét tisztázta a mai főtárgyalás.

Lázár Aurel dr. átvette a védelem vezetését. — Erdélyi János dr. volt miniszter szenzációs vallomása. A detektív, aki a vádlottakat bántalmazta, kommunista emigráns volt. Tanu helyett egy prostituáltat vezettek elő.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának távirata.) A kommunista-per mai tárgyalásán megjelent a védők padsorában Lázár Aurel dr. országgyűlési képviselő, a nemzeti-parasztpárt ismert vezére, aki átvette a vezető szerepet és a tárgyalás elején azt az indítványt tette, hogy mindenekelőtt tisztázzák azt a fontos momentumot, hogy a nagyváradi rendőrségen történtek-e kínzások és brutalitások. Kéri Horváth József nagyváradi rendőrkapitány beidézését, aki személyesen is részt vett a vádlottak elleni vizsgálat lefolytatásában.

Negulescu kapitány, ügyész ellenzi a tanu beidézését, a bíróság azonban kimondja, hogy megidézi informátorként Horváth rendőrkapitányt.

A mai tárgyalás első tanuja Husu Teofil dr. nagyenyedi alispán volt, aki kijelentette, hogy Aradi Victort még a magyar impérium idejéből ismeri és tudja, hogy alandóan tanulmányozta az akkori román kisebbség helyzetét. Számos cikket írt a mocok érdekében és bátran, mindig az igazságtalanságok ellen emelte fel tiltakozó szavát. Amikor ő még főjegyző volt, már akkor alkalma volt megállapítani, hogy Aradi objektíven harcolt és nem hiszi, hogy államellenes propagandára képes volna. Az impériumváltozás után Aradi állást kért tőle és tanulmányozni akarta az ottani Avram Iancu emlékeket.

A következő tanu Erdélyi János dr. ügyvéd, aki Budapest román messzállásakor mint meghatalmazott miniszter működött.

Aradi: Miniszter ur! Ugy ismert engem, mint filoromán és mint a magyar állam elleniségét?

Erdélyi: Mint filorománt ismertem, aki az elnyomottak védelmére kelt, aki azonban ennek dacára jó magyar állampolgár volt.

Aradi: Milyen impressziói voltak cikkeiről és broszúráiról? Tudományos jelentőséggel bírnak-e azok, vagy pedig lázító erejűek-e?

Erdélyi: Én önt a szó bibliai értelmében szociológusnak és humanistának ismertem, aki azért harcolt, hogy az egész emberiséget a szeretet jegyében egyesítse.

Aradi: Változott-e azóta a falusi román-ság elnyomott helyzete?

Erdélyi: A román nép most legalább is olyan rossz helyzetben van, — ha nem rosszabban — mint annakidején. Aradinak megvolt a joga ahhoz, hogy ugyanolyan eszközökkel harcoljon, mint tette a magyar imperium alatt.

Elnök: Mit tud a tanu Aradi korábbi működéséről?

Erdélyi: Mint a kormány budapesti meghatalmazott minisztere, a háború után találkoztam Budapesten Aradi Viktorral, akit az én javaslatomra tettek meg katonai cenzornak. Feladatának lelkiismeretesen meg is felelt.

Mester Vazul dr. tordai közjegyző a következő tanu, aki kijelenti, hogy Aradi a szociológia absztrakt tudósának tartja és nem hiszi róla, hogy az erőszakos forradalom tanait hirdetné. Két évvel ezelőtt, az Astra román tudományos egyesület egyik előadásán felolvasást tartott a mocok érdekében.

Aradi: Milyen véleménye van elkobzott lapokról. Milyen tendenciákat olvasott ki cikkeiből?

Mester: Cikkeiben összehasonlítást vont az oroszországi állapotok és az itteni viszo-

nyok között. Az összehasonlítás a szovjet javára dőlt el az ön cikkeiben, természetesen elméleti alapon.

A következő tanu Serban Mihály dr., a kolozsvári gazdasági akadémia tanára.

Popa Ádám dr. védőügyvéd: Hogyan a kommunizmust tisztára tudományos alapon egyetemen tanítani lehetne, bűncselekményt képezne-e, ha az egyik vagy másik tanítvány nyíltan propagálná vagy hirdetné a tanult eszméket?

Serban: Nem. — Majd elmondja, hogy azokat a társadalomtudományi eszméket, amelyek Aradi hirdet, számos egyetemen rendes tantárgyként oktatják.

Több tanu lényegtelen vallomása után Lakos nagyváradi detektívre kerül a sor, akinek a vádlottak sorra szembe mondják, hogy ütötte-verte őket. Lakos jelenleg letartóztatásban van hivatalos hatalommal való visszaélés vádjá miatt és mint vizsgálati foglyot állították a bíróság elé. Lakos tagadja, hogy a vádlottakat bántalmazta volna.

Lázár Aurel dr. ezután leleplezi Lakos detektív múltját. Közli, hogy Lakos a magyar proletárdiktatura alatt jelentékeny szerepet játszott és a kommunizmus leverésekor kénytelen volt Magyarországból menekülni. A nagyváradi rendőrségre úgy került be, hogy mint box- és jūdzsucu-tréner alkalmazták. Elmondotta ezután Lázár dr., hogy a letartóztatásban lévő detektív felesége felkereste őt és felkérte, hogy vállalja el férjének védelmét. Ő azonban a kérelmet visszautasította, mert ilyen emberek védelmére nem vállalkozik.

Rövid szóváltás keletkezett ezután Lázár Aurel dr. és Negulescu kapitány, ügyész között, aki azt állítja, hogy Lázár dr. megsértette az ügyvédi titoktartást. Lázár visszautasította az insznuációt és megállapította, hogy nem vállalta el a védelmet, tehát titkot nem sérthetett meg. Az ügyész végül bejelenti tévedését és elnézést kér Lázártól.

A detektív kihallgatása során bizonyos feltevések ad. majd annyira megzavarodik, hogy a védelem alaposan kihasználta a tanu zavarát.

A teremszolgák ezután Fried Berta nagyváradi munkásnőt szólítják be. Helyette azonban Fried Margit prostituált nő jelenik meg a hadbíró-ság előtt. Azonnal nyilvánvaló a tévedés és kiderül, hogy a tanuként beidézt Fried Berta elutazott, a nagyváradi sziguranca azonban titkokozása ellenére mégis Clujra küldötte az Őcsereit tanu.

A tárgyalást ezután holnapra halasztották.

A kémek világa.

Mint igaz-vérig angol ember, a kémkedést nemcsak mint hivatalból kapott megbízást, hanem egyben mint izgatott sportot is üzte Sir Baden Powell, mint idegesiklandó sportot és mint olyant, amely egész embert kíván. Sherlock Holmeshez méltó fortélyokkal és trükkökkel dolgozott. A legrutinósabb színeseket megszegyenítő művészettel tudta elváltoztatni külsejét. Egyszer azt a megbízást kapta, hogy nyomozza ki a cattarói erődítések ágyuinak elhelyezését és számát. Feladatát a pillangógyűjtő ártatlan maszkiájában oldotta meg. Egész felszerelése egy vázlatkönyv volt, amelyben részint teljesen készre rajzolt, részint pedig félig kész pillangófelvételek voltak, volt vele azonban egy festékesdoboz és a pillangófogó háló. Lepkéket hajszolva közelítette meg az elhagyott hegyi ösvényeken az erődítéseket és teljes lelki nyugalommal rajzolta bele a pillangószárnyakba az egyes erődök körvonalait, az ágyuk helyét és méretét. A beavatatlan a pillangószárnyak eredeti mintázatának nézhetett a kusza vonalakat, a rajzok készítőit pedig afféle bolond angliusnak.

Más alkalommal gyanút nem keltő pisztrángfogász alakjában állapította meg kormány megbízásából, hogy egy bizonyos országban bizonyos hegyi hágók a katonai csapatok közlekedésére alkalmasak. Mikor ráakadtak a „Reggeli szürkület a hegységben” című hangulatos rajzzal igazolta magát, melyet a hegyes terepen operáló csapatok járása-vonulása közben készített nagy buzgalommal. A katonatisztek tehetséges tájfestőnek néztek, udvariasan megkínálták kávéval, cigarettával és az épen folyó gyakorlatokról min-

denfélét elfecsegték neki abban a feltevésben, hogy ugy sem ért belőle semmit. Ő azonban annyit látott és hallott, hogy részletes jelentést tudott küldeni megbízójának a megfigyelt hegyi csapatokról, ágyukról, ellátószolgálatokról és kórházi berendezésükről, térképeikről és jelzéseikről.

A háború előtt nagy érdeklődést tanúsított a brit titkos hírszolgálat Ausztria, Törökország, főként azonban Németország katonai felszerelése iránt. Bosznia és Hercegovina okkupálásával az osztrák-magyar monarchia az új polgárokkal egyben új katonai anyagot is kapott. Sir Baden-Powellnek sikerült meglesnie az új csapatok katonai hadgyakorlatait. Csodás hírek jártak a bosnyákok, de főleg a törökök gyaloglóképességéről. Ezzel szemben Baden-Powell megállapította, hogy az új katonák harci értéke vajmi csekély.

Egy ócska gabonaszállító gőzösön, amely Odessza és Liverpool között közlekedett, kikémlelte a Dardanellák erődítményeit. A kapitánnyal úgy állapodott meg, hogy keresztülhajózik a partok között és véletlenül mindig egy-egy erőd előtt vet horgonyt. A csakhamar megjelenő török tengerészeknek a kikötést azzal tették elfogadhatóvá, hogy a kormányruban esett kárra hivatkoztak. Miközben a kormányrudat javították, Baden-Powell csónakba ült és „halászni” indult. Valójában azonban fénekméretű végzett és vázlatokat készített az ágyuk elhelyezéséről, továbbá térképet rajzolt a partnak ama pontjairól, amelyek kikötésre alkalmasnak látszottak.

Németországban egyszer a munkások közé keveredve, kora reggel besétált egy hadihajógyárba, hogy megtekintse egy új gépház

és egy készülő új száraz dokk építését. Bár észrevették és üzőbe is vették, sikerült elvégeznie azt, amit el akart végezni, azonfelül szerencsésen elmenekülnie. Mikor azonban megkísérelte, hogy az akkoriban feltalált német világító-rakéta, továbbá egy új megfigyelő léggömb titkaihoz férkőzzék, az öccsével együtt elfogták. Mint katonatiszttel a németek igen lovagiasan bántak vele, úgy hogy ebből a veszedelmes helyzetből is sikerült szerencsésen kilábolnia. Mindezt maga Baden-Powell írta meg roppant érdekes könyvében.

Mindig nagy érdeklődéssel figyelte az angol hírszolgálat a német és dán part kikötőit, folyamatorokait és erődítményeit: nem csoda: arról volt szó, hogy a legmegfelelőbb partraszállási lehetőségeket állapítsa meg. 1910-ben és 1911-ben Brandon és French angol tiszteket, majd Steward angol ügyvédet letartóztatták, miközben ilyen célu felfedező uton jártak a kieli öbölben, illetőleg az északi csatornában. A háború előtt az angol hadikémkedés főtámaszpontja Brüsszelben volt, a Rue Garchard 7. számú házban, ahol az angol vezérkar „Intelligence Department”-je székel. A hivatal egy vezérkari tiszt vezette s ő volt vezetője a hivatal két fiókjának is Spaaban és Amsterdamban. Fisher lord tengernagynak sikerült néhány gazdag és hazafias angol kereskedő támogatásával titkos hírszerzőirodát berendeznie Svájcban. Az iroda oly kitünően működött, hogy meg tudta szerezni mindazokat a chiffrejegyű jelentéseket, melyeket a Bernben székelő külföldi követségek és konzulátusok hazaküldtek. Megszerezte a chiffrék kulcsát is!

Harc a háboru ellen.

Mozgalom Angliában a győzelmi emlékművek eltávolítására. — A hadgyakorlatok megszüntetését követelik.

(Az Aradi Közlöny londoni tudósítójától.) Erős háboruellenes harcot kezdtek meg Angliában. Soughwalk város Bark nevű polgármestere levelet intézett a polgármesterek egyesületéhez. Intézzen memorandumot a kormányhoz, hogy az összes nyilvános terekről és kórházakból távolítsák el a győzelmi emlékműveket, amelyeknek ma, a béke tizedik évében, a múzeumokban a helyük. Ugyanekkor Williams lelkész, az angol nemzeti egység kongresszusának elnöke, memorandumban követelte a hadgyakorlatok azonnali abbahagyását és intézkedést arra vonatkozólag, hogy az elemi iskolában különórákon neveljék a gyermekeket a háboruellenes propagandára.

Agoston Mancsi tragédiája

A herkulesfürdői szépségverseny aradi győztese leesett egy fáról és súlyos sérüléseket szenvedett. — A fürdő szépét a mentők szállították az aradi kórházba.

(Arad, szeptember 28.) Berreg a telefon, a mentők lelkiismeretesen jelentik: a mentőautó ép most robogott be a közkórházba egy súlyosan sérült fiatal nővel. Név: Agoston Mancsi — leesett a diófáról... Talán soha az életheben Agoston Mancsi nevét nem hallottam. Ma másodszer öltik elém. Érdekes: ép most készültem ki hozzá a Csokonai-uca 16. szám alá. Ha egy percet késik a telefonjelentés, talán már konfliban ülök és igyekszem lakására. Már nem kell oly messzire kikocsikáznom. Agoston Mancsi közlebb hozták hozám. Be a közkórházba.

Hogy lett volna Agoston Mancsirról először riport-téma? Egyszerű: Agoston Mancinak szabályos arca van, aranyszőke haja, acélkék csillogó szeme, jó alakja. Agoston Mancsi szép leány, aki elment nyaralni. Herkulesfürdőre és a hatalmas konkurenciában is a fürdő szépe lett. Ennek aztán híre ment, beszökött az újság redakciójába is: él egy széke aradi leány, aki csendben Herkulesfürdőn szépségversenyt nyert és több ezer lej értékű díjakat hoz haza. Hát beszéljünk, nézzük csak meg ezt az Agoston Mancsit, aki nem kisebb ellenfél felett aratott győzelmet, mint akit maga Petrescu Comnen, Románia svájci követe protezsált...

Hát beszéljünk, nézzük meg Agoston Mancsit. A szép, csendes kis külvárosi lakás helyett — a csendes kórházi kórteremben, ahol Agoston Mancsi a Herkulesfürdő szépe csak egyszerű ágyszám lett az emeleti C. I. teremben. Lassan kinyitja szemét a „kedves nővér” bemutat. Csodálkozik, hogy újságíró keresi őt, aki ha Herkulesfürdő szépe is, dióárára kell, hogy másszon a Csokonai-uca 16. alatt. Suttogva mondja:

— Jöjjön talán máskor, most nem... úgy fáj, úgy szur...

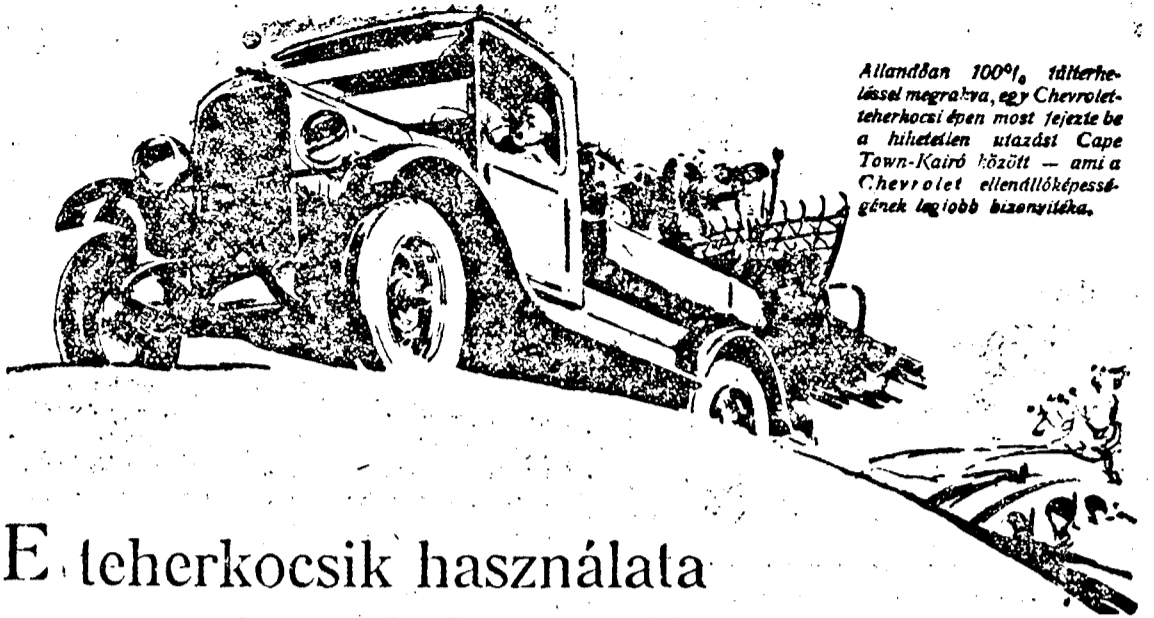
Lassan, mégis alig hallhatóan szól:

— Vasárnap jöttünk haza... Herkules... bál... szépségverseny... — kínosan mosolyog szépségverseny... — egy könnyesepp gördül le szép arcán... — még el sem hervadtak a virágjaim... betört a melkasom... soha nem táncolok többet...

Az apáca elszólit. Agoston Mancsi megmögremeg a zokogástól. A herkulesfürdői bál éjszaka, ragyogás, álom összezsugorodott. Csak egy szál árva rózsza az éjjeliszekrényen maradt meg beköle... (—6.)

Löbl kölcsönkönyvtárban

Állandóan az összes újdonságok kaphatók, előfizetés havi 40. — lej, tetszés szerint cserélhető.

Állandóan 100%, tölthetőséggel megrágha, egy Chevrolet-teherkocsi épen most fejezte be a hihetetlen utazást Cape Town-Kairó között — ami a Chevrolet ellenállóképességének legjobb bizonyítéka.

E teherkocsik használata révén fejlesztették üzletüket

A progresszív kereskedők ezrei tulajdonosai most a Chevrolet-kocsinak

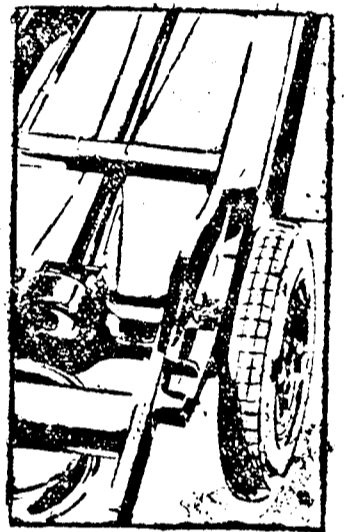
Az ország szélében-horozásban minden vállalkozásnál, ahol ezt a megbízható teherkocsit használják, ugyanazt tapasztalják. Szállítók naponta több terhet szállítanak és minden fordulóval teljes rakományt; autobusz-tulajdonosok pontosan közlekednek. A közlekedés, város, a tanya, a piac között, az üzlet és a gyár között gyorsabb, biztosabb, olcsóbb.

Ezren és ezren használják naponta mindenütt nehéz munkára; a Chevrolet bebizonyította építési elve helyességét, amelyet szakértők hosszú kísérletek után al-

lítottak fel. Erős felülvezérelt szelepes motorja teljes terhelést bír el és a szilárd hátsó tengely és az erős félkör-alaku rugó úgy a kocsit, mint a rakományt megvédi a rossz uttól. Amellett kevés olajat és benzint fogyaszt és nem szorul állandóan javításra.

Mérlegelje mindezt. Kérje a legközelebbi Chevrolet-bizományostól gazdaságos kocsit és az Önnek megfelelő szekrény bemutatását. A Chevrolet azonnal szállítható

LEONIDA & Co. - BUCAREST
ARAD. — FRATEII BODEA
Fiókák és képviseletek egész Romániában

A Chevrolet hátsó tengelye erős és szilárd, nagy terhekre és erős szökőgátra alkalmas; rugózása félkör-alakú.

CHEVROLET KERESKEDELMI KOCSIK
TEHERKOCSI ALVAZ LEI 150.000

Álérsek a plocki mariavitakolostor szatirja.

A mariavita szektát, amit oroszok alapítottak, a Vatikán már 22 évvel ezelőtt kiközösítette az egyházból. — Kovalszki nem érsek, csupán feje a kiátkozott szektának. — Az aradi katolikus papság egyik vezető egyénisége a mariavitákról.

Egyre nagyobb hullámokat ver fel az orgiázó lengyel szektavezér botránypöre.

(Arad, szeptember 28.) Nagy feltűnést keltett mindenfelé az a tudósításunk, amely Kovalszky mariavita érsek botránypörének főtárgyalásáról számolt be és részletesen ismertette azokat az orgiákat, amit az érsek a plocki kolostorban rendezett, az ottani mariavita apácákkal. A kétségkívül szenzációs botrányporról szóló tudósításunk sokakban azt a hitet kelthette, hogy valamilyen katolikus rendről és a katolikus egyház egyik főpapjáról van szó, ami tekintve a katolikus szerzetesrendek szigorú erkölcsi szabályait, annál különösebbnek, sőt csaknem lehetetlennek tűnhetett fel.

Munkatársunk ma megkérdezte az aradi katolikus papság egyik vezető egyéniségét, hogy milyen rend tulajdonképpen a mariaviták rendje, amelynek kolostorában aszóbanforgó botránypörök előfordultak és ki az a Kovalszki nevű főpap, akit az egész európai sajtó, mint krakkói érseket emlegetett. Kér-

déseinkre az alábbi rendkívül érdekes információt kaptuk:

— A mariavita rendet, helyesebben szektát az orosz cárizmus alapította Lengyelországban, ép a katolicizmus ellensúlyozására. A szekta első főnöknője egy Kozlovszka Felicia, Mária, Franciska nevű nő volt, aki „szent-séges anyá”-nak nevezte magát és azt állította magáról, hogy hasonló Isten anyjához és az ő közbenjárása nélkül senki sem üdvözülhet. A különös szekta célja a kvietizmus, az Istenben való teljes feloldadás volt, aminek következtében a szekta papjai és apácái se nem dolgoztak, se nem tanultak, hanem imádkoztak egész nap. A semmittevés szektája névvel lehetne legjobban illetni a mariavitákat, akiknek kolostorában szabály még a feltétlen engedelmesség is. Kozlovszka főnöknő halála óta Kovalszki János a szekta és a rend feje.

az a Kovalszki, akinek botránypöre most

nyilvánosságra kerültek. Ez a Kovalszki azonban nem érsek és még kevésbé krakkói érsek.

mert a krakkói hercegérsek jelenleg Saphieia László.

Kovalszki pedig legfeljebb önmaga adta magának az érseki rangot.

— A szektát ugyanis a Vatikán 1904-ben elítélte.

1906-ban pedig kiátkozta és kiközösítette a Vatikán a mariavitákat az egyház kebeléből.

— Így tehát a kiközösített mariaviták feje nem nyerhetett érseki rangot. A szekta különben az excommunicatio óta növekedett és jelenleg mintegy 100.000 hívője van. A mariaviták szokták alkalmazni az ugynevezett József-házasságot is, ami azonban csak takaróul szolgált fajtalankodásaiknak, amikről most le-hullott a lepel.

Ez az érdekes információ illykép teljesen tisztázta a helyzetet és most már némileg megmagyarázhatók azok az orgiák és fajtalankodások, amik a kiátkozott kolostorban folytak az álérsek vezetésével.

Az esti, Varsóból érkezett távirati jelentéscsk különben arról számolnak be, hogy a plocki törvényszék ma folytatta Kovalszki mariavitái „érsek” botrányperének tárgyalását.

A tanuk egyre súlyosabb vádakkal illetik a megtévedt szektavezért. Egyetlen egy apáca vette védelmébe Kovalszkit, nem tudni, mi okból s

azt állította, hogy az eddig elhangzott tanuvallo-mások szemérmes hazugságok. Később olyan kijelentéseket tett, melyekből arra lehetett következtetni, hogy az „érsek” valószínűleg lepézelte és ezért nem akar vallani.

A bíróság tegnap kihallgatta Palluchovna apácát, aki megerősítette a tanuknak azt a kijelentését, hogy a szektavezér megengedte, sőt megparancsolta a Máriavita-papoknak, hogy a Máriavita-apácák közül szeretőket válasszanak maguknak.

Marcsevsky apáca azt vallotta, hogy amíg a kolostorban tartózkodott, távoltartotta magát a Máriavita-papoktól, mert szűz akart maradni. Végül elhagyta a kolostort, mert a papok állandóan szerelmi ajánlatokkal üldözték. Kijelentette továbbá, kétségtelen, hogy a plocki kolostorban felnevelt gyermekek kivétel nélkül Kovalszki, vagy pedig a Máriavita-papok törvénytelen gyermekei. Az álérsek valóságos háremet tartott. Egy apácával állandóan együtt élt, de ezenkívül napjában többször kerésett fel más csinos apácákat is celláikban. Az álérsek neki is felajánlotta, hogy viszonyt kezd vele. Ő ezt visszautasította, erre az álérsek diszkretnen a fiúbe sugta, hogy ne féljen, nem lesz botrány, mert ő tud vigyázni, hogy a viszonyból gyermekek ne származzanak.

Ismeretes, hogy Micsák sóffőr a pör terhelő koronatanuját a törvényszék épülete előtt vasdoronggal feibeverte. A bíróság a sóffőrt tegnap egyhónapi fogházra ítélte.

TELEFON 70. ERZSEBET SLAGERMOZGO TELEFON 70.

Ma d. u. 5, 7 és 9 órákor

Chaplin Cirkusza.

Jön! „Rejtelmek háza”, Iván Mosjoukinevel. Jön!

Az ármximáló bizottság két meglepő határozata.

A tejsarnokok kívánságára leszállították az uradalmi tej árát. — Köztisztviselők harminc lejes menüt ehetnek az aradi vendéglőkben.

(Arad, szeptember 28.) Ma délelőtt tíz órákor tartotta ülését az aradi városi maximumbizottság és két — általános meglepetést keltő — határozatot hozott.

Az ülés elején Dirlea Vazul gazdasági tanácsos jelentést tett arról, hogy az aradi tejárak nagyjában a muhaviak s így ajánlja a szeptemberi árak további fenntartását. Ezután felolvasta az aradi tejsarnok-tulajdonosok kérvényét, amelyben hivatkoznak arra, hogy rezsijük állandóan emelkedik s igazságtalanságnak tartják a jelenlegi tarifát, amely szerint az uradalmi tej házhoz szállítva 11 lej literenként s ugyanannyiban állapítják meg a csarnokok által árusított tej árát is. Hacker Mór szakértő kijelenti, hogy a csarnoktulajdonosok 6 lejével vásárolják faian a tejet s így nem indokolt a panasz. A tejsarnokosok kérvényükben bejelentik, hogy a

11 lejes árral meg vannak elégedve, azonban kérik az uradalmi tej 10 lejre való leszállítását.

Hacker figyelmeztette erre a bizottságot, hogy az érdekeltéknél csak a maguk részére van joguk kérni, más kárára azonban nem és bejelentette, hogy — értesülése szerint — az egész bosszu műve, amiért a csarnokosok nem kapnak tejet az uradalmaktól. Varjassy Lajos a tejsarnokosok nagy rezsijére hivatkozva, indokoltnak találja a kérelmet, mire a bizottság azzal a gondolatával foglalkozott, hogy a csarnokok részére megállapított 11 lejes árát 12 lejre emeli. Itt azonban Kobu János dr. kijelentette, hogy ezt nem kérték s így nem lehet megadni. Hosszas vita keletkezett, amelynek eredményeképpen — Olariu István vezértitkár és Hacker Mór szakértő elüvetése dacára — helyt adott a kérelemnek és leszállította az uradalmi tej árát tíz lejre.

A második ügy a vendéglősök kérelme volt, akik a köztisztviselőknek adott husz százalékos kötelező engedmény törlését kívánták s ennek ellenében felajánlották, hogy ugy délben, mint este menüt adnak negyven lejes árban. A timisoarai árak felolvasásánál kiderült, hogy

Timisoarán a menü ára 30 lej, mire a bizottság azt kívánta, hogy Aradon is ennyiért adják. A vendéglősök jelenlévő képviselője nem egyezett bele, mire a bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy ebben az esetben maximálja a vendéglői árakat. Hosszas vita keletkezett, amelynek folyamán Vulpe József kiszámította, hogy egy magasabbrangu 6—7000 lejes fizetésű tisztviselőnek 3200 lej kell ellátásra kiadni. Miből fedezi akkor a többi kiadásait? A vita eredményeképpen a vendéglősök elfogadták a 30 lejes menüt,

amelyet azonban csak köztisztviselők kaphatnak, ellenében az eredeti javaslattal, amely a közönségre is szólt.

A bizottság ennek ellenében szabadkezet adott a többiben a vendéglősöknek. Ez a határozat is általános meglepetést keltett, miután a maximumbizottság ezuttal elfeledkezett arról, hogy nemcsak a köztisztviselők, hanem a fogyasztók érdekeit is képviselnie kell. Ez esetben pedig a fogyasztók rovására vették pártfogásba a köztisztviselőket.

A Fehér Kereszt szálloda arra hivatkozva, hogy nagyarányu befektetéseket eszközölt, ár-emelést kért engedélyezni. A bizottság elhatározta, hogy először bizottság vizsgálja felül, mennyire modernizálták a szállodát és csak azután döntenek.

A maximumbizottság ülés folyamán két érdekes felszólalás hangzott el. Varjassy Lajos kifogásolta, hogy sok esetben a bizottság túl gavalérosan jár el a fogyasztók rovására. Véleménye szerint különben az egész maximumbizottság illuzorikus, megfelelő ellenőrzés amaggy sincs és mindenki úgy jár el, ahogyan akar. Ha a mérszáros kijelenti, hogy nem ad maximális árban disznóhúst, semmi baja sem történik. A Kereskedelmi és Iparkamara képviselője tiltakozott mindennemű maximumbizottság ellen, amely a háboru utáni állapotok szülöttje s amely ma már elavult. A szabad verseny engedélyvezését kéri. A felszólalások után a bizottság ülése véget ért.

Tanító urak! Szentpéter-feré tan-könyvek előnyösen Sándor Ferencnél, megyeháza szobájában.

Üzletfelosztás miatt hatóságilag engedélyezett

végeladást rendez

Grallert J. és Fia

60 év óta fennálló 4289

óra- és ékszerkereskedése. Mélyen leszállított árak!

Irodalom és művészet

* Heltai Jenő darabot írt a budapesti Nemzeti Színház számára. Budapestről jelentik: Irodalmi körökben nagy szenzációt kelt az a hír, hogy Heltai Jenő darabot írt a budapesti Nemzeti Színház számára. Az új Heltai-darab egy egyfelvonásos vigiáték, amelyet karácsonykor mutat be a budapesti Nemzeti Színház kamara-színháza, Szép Ernő és Tersánszky J. Jenő egyfelvonásosainak társaságában.

* Trotzki drámát írt. Moszkvából jelentik: Trotzki száműzetését arra használja fel, hogy az Október embere című könyvéből, amelynek kinyomását a szovjethatóságok nem engedték meg, drámai dialógot készíten.

* Kiss Ferenc operanékes lesz. Budapestről jelentik: Kiss Ferenc, a budapesti Magyar Színház jónévi színésze, már jórógen foglalkozik azzal a tervvel, hogy hangját kiképeztesse. Most beavatott színházi körökből azt a hírt kaptuk, hogy Kiss Ferenc máris leszerződött az Operaházhoz és Laroux Csavargójában fog a budapesti közönségnek bemutatkozni.

* Világattrakciók a Fehér Kereszt éttermében. Október elsejétől kezdve, rendes kávéházi és éttermi árak mellett, a „Fehér Kereszt” étteremben esti 10 órai kezdettel a legkiválóbb tánc- és varieté attrakciók fellépte. Az igazgatóság a közönség szélesebb rétegei számára is lehetővé akarja tenni, hogy a normális árak mellett valóban elsőrendű műsort élvezzen végig, ezért az étteremben, mely az ország legszebb és legnagyobb télikertje, kiváló számokat szerződött. Remélhetőleg ezt az újítást és áldozatkészséget Aradváros közönsége kelőképp honorálja és naponta telt ház fog gyönyörködni a fényes megnyitó műsorban. Műsor után zene, tánc a kisbárban.

Vasárnap, szept. 30-án

este 9 órákor

a Nyári Színházban

vivóakadémiát

rendez a Glória-CFR.

Petschauer Attila

a világ legjobb vivója,

Dr. Gombos Sándor

olimpiai és többszörös európai bajnok,

valamint a legjobb oluji, oradeai, aradi és timisoarai vivók részvételével.

Jegyek 120-30 lejes árban már válthatók: 6200

Maldt Emilinél.

Az aradi törvényszék reparálja az állampolgársági lista hibáit.

Egy önhibáján kívül hazátlanul maradt aradi tisztviselő ügyében megsemmisítette a miniszteri végzést és kötelezte a várost, vegye fel pótlólag a listába. — Általános örömet keltett a törvényszék elvi jelentőségű döntése.

(Arad, szeptember 28.) Rendkívül érdekes, elvi jelentőségű ügyben hozott ma döntést az aradi törvényszék, amely ítéletével lehetővé tette, hogy azok, akik önhibájukon kívül maradtak ki az állampolgársági listából érvényesítsék jogaikat.

Nagy Emilia aradi magán-tisztviselő, az állampolgársági összeírás idején nem volt Aradon. Édesanyja bevette a saját ivére, azonban a városházán a lajstromok összeállítása idején a leányt tévedésből kihagyták a listából. Amikor a tisztviselő hazaérkezett, megtudva, hogy nem szerepel az állampolgárok listáján, jelentkezett az aradi városháza állampolgársági hivatalában. Itt tudomására hozták, hogy a kitűzött terminus már letelt és így elkészt a jelentkezéstől. Nagy Emilia ekkor a miniszteriumhoz fordult, beigazolván, hogy saját hibáján kívül maradt ki a listából és minden joga megvan az állampolgárság elnyerésére. A miniszterium formai okokból elutasította a kérést, mire a tisztviselő

az aradi törvényszékhez fordult, kérve a bíróságot, semmisítse meg a miniszteri határozatot és kötelezze a várost a listába való beírására.

Városi körökben általános érdeklődéssel várták a törvényszék állásfoglalását, amely elvi

A bolsevizmus ellen küzd a háztulajdonosok nemzetközi szervezete.

Románia képviselőjét, Lahovary herceget megbízták, tárgyaljon kormányával a rekvirálás megszüntetéséről.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) A háztulajdonosok nemzetközi szervezetének Bécsben megtartott ez évi kongresszusán az egyes európai szervezetek megbízásából a következő delegátusok vettek részt: I. Larmeroux (Franciaország), a nemzetközi szervezet (Union Internationale de la Propriete Fonciere Batic) elnöke, de Varreux (Belgium), Pistor nemzetgyűlési képviselő (Ausztria) Németh Béla kormányfőtanácsos (Magyarország), Kohlmann dr. (Németország), Mendizabal miniszteri tanácsos (Spanyolország), Maresch dr. alelnök (Csehszlovákia), Frelih alelnök (Jugoszlávia), Lahovary herceg (Románia), Pourgaits (Lettország), Parisi elnök (Olaszország), Zuercher-Galliker (Svájc), Pepsowska (Lengyelország) és Meyer elnök (Hollandia.)

Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőjének a következőkben módjában van nyilatkozatokat közölni a kongresszus vezetőitől a nemzetközi szervezkedés céljait illetően:

Pistor, osztrák nemzetgyűlési képviselő, a Reichshausbund elnöke a következőket mondta:

— A háztulajdonosok a magántulajdonért küzdenek a nyugateurópai kulturát veszélyeztető bolsevizmus ellen. Mivel egyetlen ország, illetőleg nemzet sem független a világgazdaságtól, célszerűnek tartottuk a nemzetközi szervezkedést más foglalkozási ágak mintájára. A kényszergazdálkodást illetően jelenleg Ausztria van a leghátrább, nálunk még semmi sem történt ennek leépítésére. Mindamellett a nemzetközi kongresszus nem osztrák szemzőből tárgyalta a házbirtok ügyét, hanem a magántulajdon nagy problémájának szemszögéből, mert az, ami ma a házakkal történik, holnap kiterjedhet más dolgokra is.

a háztulajdonosok megkötöttsége a kapitalista világgazdaság behódolása a bolsevista elvek előtt.

Ezért az összes polgári elemeknek össze kell

jelentőségű lenne és sokezer ember existenciáját érinti. Ma foglalkozott az ügygel a bíróság, amely a tisztviselő jogi képviselőjének, dr. Stoinescu Sándor ügyvédnek érveit megállapítva, valamint az előterjesztett bizonyítékokat megvizsgálva, kimondotta, hogy Nagy Emilia kérése jogos.

Ezért a bíróság megsemmisítette a miniszterium elutasító végzését és kötelezte a várost arra, hogy a tisztviselőt utólag vegye fel a listába.

Miután a város jelenlevő képviselője nem jelentett be felelősséget, az ítélet jogerős.

A törvényszék döntését általános örömmel és meglelégedéssel fogadták Aradon, ahol most valószínűleg tömegesen fognak hasonló pereket megindítani. A törvényszék állásfoglalása mindenestre számos ílymódon kimaradtoknak ad módot arra, hogy bekerüljön az állampolgárok listájába.

Fűszer- és csemegekereskedők!

A MAGGI izesítő és MAGGI husleveskocka

kizárólag a gyár vezérképviselőjénél:

SCHULLER VILMOS

Cluj, Str. Lázár 7. Rendelhető meg.

fogniok a kényszergazdálkodás leépítéséért vívott harcunk támogatására.

I. Larmeroux, a kongresszus elnöke így nyilatkozott:

— Szervezkedésünk és mozgalmunk célja a munka eredményének védelme. Számos kispolgár elvonta a falatot a szájától, takarékoskodott, megtakarított pénzéből házat vásárolt, hogy öreg napjaira biztosítsa önmaga és családjának megélhetését. Ma kénytelen éhezni. Pedig a fejlődés a magánépitkezéstől függ, a mely addig nem fog megindulni, amíg a háztulajdon az összes országokban nem válik szabaddá.

Kohlmann dr. drezdai ügyvéd, a német szervezet elnöke nyilatkozatában mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy a nemzeti elemek is szükségük van a nemzetközi szervezkedésre.

— A nemzetközi bolsevizmus ugyanis egyetlen országot sem kimélt meg propagandájától. Az európai államoknak a kényszergazdálkodást ma már minden vonalon sikerült leépíteniök a háztulajdon kivételével. Pedig a háztulajdon korlátozása a bolsevizmus terjedésének első etappját jelenti, amelyet további lépések fognak követni.

A kényszergazdálkodás nemcsak a háztulajdonosoknak okoz mérhetetlen károkat, de a lakókat is sújtja, mivel pang a magánépitkezés és ezáltal nem épülnek új lakások.

A jelenlegi állapotok lehetetlenségét a következő generáció még fokozottabb mértékben fogja érezni, mint mi.

A négy napig tartott kongresszuson a delegátusok egyöntetű nemzetközi akciókban állapodtak meg és elhatározták, hogy memorandummal fordulnak a különböző kormányokhoz és a Népszövetség titkárságához.

Ausztrián kívül a legtöbb panasz a háztulajdonosok részéről Romániával szemben hangzott el, ahol még ma is érvényben van a laká-

sok rekvirálásáról szóló háborus rendelkezés.

Lahovary herceg, a román csoport delegátusa megbízást kapott, hogy a nemzetközi szervezet nevében kezdjen tárgyalásokat a román kormánnyal eme lehetetlen állapotok megszüntetése érdekében.

APOLLO

A Ma, szombaton 5. 7 és 1/10 órákor **A**
Világszénzáció:
P PISZKOS PÉNZ P
O O „SONG, A NAPKELETI LILIAM” O
L L a „Mirakel” szerzőjének elbeszélése.
L L Eredeti Konstantinápolyi felvételek.
O O ANNA MAY WONG. L
O O Heinrich George és Mary Kid.
feledhetetlen alakítása.

URANIA

U Ma, szombaton 5, 7 és 1/10 órákor **U**
Közklvánatra csak egy napig:
U R **Álszemérem.** **R A**
A A Csak felnőtteknek. **A N**
N N Az orvosi tudomány legmélyebb titkai. **N I**
I I Ezt megelőzi: **I A**
A A Szerelem a világítótoronyban.
Kacagató vigjáték.

APOLLO — **URANIA**
Holnap, vasárnap d. e. 1/12 órákor
Nagy Matiné
Elsőrangú **HINDU SIREMLÉK.**
filmműsor Mindkét rész egyszerre.
Ezt megelőzi: **A főszerepben:**
GERGELY LAJOS **Conrad Veldt,**
humoros előadása. **Mia May, Olaf Föns**

Elitették az aradi fogház kupléénekesét.

Baumann Vil, a mindig jókedvű szélhámos nyolc hónapi fogházat kapott egy kis váltócsalásért.

(Arad, szeptember 28.) Érdekes ember állt ma délelőtt az aradi törvényszék második szekciójának büntetőtanácsa előtt. Baumann Vilmos aradi fiatalember, az igazságszolgáltatási körök előtt jól ismert szélhámos, aki trükkjével bűmulatba ejtette már nem egy város rendőrségét, volt a vádlott. Vasárnap még mint tehetséges műkedvelő és egyben vizsgálati fogoly verseket és monológokat adott elő a foglyok kulturdélutánján és szívhékszólóan énekelte el azt az ismert Zerkovitz-nótát, amelynek vége így szól: „...mert minden... minden csak komédia...”

Ma nem elérékenyülő és tapsoló fogolytársak, — a közönség — hanem bírái előtt állott a „Vili”, ahogy mindenféle nevezik az állandóan jókedvű csalót és szélhámost, aki már több ízben volt az aradi törvényszék fogházának lakója. Baumann ellen az volt most a vád, hogy legutóbb bentjárt a főtérén lévő Karácsony-trafikban, ahol banktisztviselőnek adta ki magát és egy csomó váltót akart vásárolni. Felküldetett az egyik aradi pénzüntézethez egy csomó különböző értékű váltót, felment oda a váltócsomagot hozó kisleánnyal, elvett tőle a csomagot, bement egy másik helyiségbe, majd kis idő múlva előjött és visszaadta a váltócsomót, azt mondotta a leánynak, hogy bezárták már a pénztárt és így nem veheti meg a váltókat. Arra kérte a kisleányt, hogy jöjjön fel délután a bankba a váltókkal, akkor majd átveszi. A leány visszament a trafikba, de délután hiába kereste a pénzüntézetben a „banktisztviselőt”. Ekkor megnézték a váltócsomagot a trafikban és kiderült, hogy 7500 lej értékű blaketta hiányzik és holnap értéktelen papírlapok vannak.

Baumann beismerte tettét és a bíróság 8 hónapi fogházra és 1000 lej pénzbüntetésre ítélte.

Ma, szombaton este nyílik meg az új Vadászkiirt kávéház. Két zenekar Aremelés nincs.

H I R E K.

Rend van Jugoszláviában

Nincs polgárháború, se passzív rezisztencia — mondja a bukaresti Jugoszláv követ.

Bucurestből jelentik: A jugoszláv követ kommunikált tett közzé, amelyben megcáfolja több lapnak azt a híret, hogy Jugoszláviában polgárháború tört ki, hogy rendkívüli állapotokat léptettek volna életbe, hogy a lapok szigorú cenzura alá kerülnek és hogy passzív rezisztencia uralkodik az adófizetés terén.

A követ konstatálja, hogy nincsen is szükség az ilyen hamis és tendenciózus híreknek a megcáfolására, mert Jugoszláviában a rendet és a nyugalmat sehol sem zavarták, az összes politikai pártok vezetői kijelentették, hogy nem fognak letekeríteni a törvényesség útjáról. Jugoszláviában teljes a rend és az adóbehajtások kivételes rendszabályok nélkül történnek.

— A csálalak Aradhoz akarnak tartozni. Néhány nappal ezelőtt beérkezett az aradmegyei prefekturához a csálai telep lakosságának kérelme, amelyben az Aradhoz való csatolásukat kérték. A telep jelenleg a pécskai járáshoz tartozik, ami azonban számos hátrányt jelent a lakosságnak. A prefektúra a kérvény kifüggesztését rendelte el határozott időtartamra. Ennek leteltével tárgyalás alá veszik az ügyet az esetleg időközben beütközött felekezésekkel együtt.

— Botrány Coty miatt a droguisták társasvácsoráján. Budapestről jelentik: A budapesti droguisták tegnap társasvácsorát rendeztek. A vácsorán megjelent Hédvig Ferenc gyógyszerész, a Coty-gyár magyarországi képviselője, aki védőbeszédet akart tartani Coty mellett. Alig mondott azonban néhány szót, olyan felháborodás tört ki, hogy el kellett hagynia a termet. A Coty-bojkott élére Vass József miniszter állott, aki felhívta a nemzetet a bojkott szigorú betartására. A kereskedők az összes raktáron lévő Coty-készletet megsemmisítették.

— Vonat elé vetette magát egy szép aradi urileány. Megrendítő jelenet játszódott le tegnap a késő esti órákban az aradi vasútállomáson. T. M. feltűnő szépségű aradi urileány, egy aradi nagyvállalat tisztviselője, tegnap este öngyilkossági szándékból a vonat elé vetette magát. Szerencsére tettét észrevették és az utolsó pillanatban sikerült megmenteni. Az alig tizenhét éves urileányt a rendőrségre vitték, mert attól lehetett tartani, hogy megismétli öngyilkossági kísérletét. Kihallgatása alkalmával kétségbeesett zokogással mondogatta el, hogy azért akart meghalni, mert válegénye elhagyta. A rendőrségen megjelent a leány édesanyja, akinek kíséretében T. M. hozament és az ügyeletes komisszárnak megígérte, hogy ellejti válegényét és igyekezni fog megvizsgáltatni.

— Házasság. Ottinger Viktor vasúti főkeresztény leánya, Mariska és Kónya Lajos f. hó 29-én d. u. 5 és fél órakor tartják esküvőjüket az aradi minoriták templomában.

— Marshall lett az első a budapesti sakkversenyen. Budapestről jelentik: A nemzetközi sakkverseny hatodik fordulóját a meglepetést hozta, hogy első helyre Capablanca helyére Marshall került. A hatodik forduló után a verseny állása a következő: Marshall 4 és fél, Capablanca 3 és fél, Steiner E., Stoner, Kmoch 2 és fél, Vajda, Balla 2, Berényi, Havasi 1. A verseny függőjátzmait ma délelőtti lebonyolították. Eredmény a következő: Capablanca verte Steinert, Havasi Merényt, Vajda Stonert, Kmoch Ballát.

Figyelem! Aspirin-Tabletta vásárlásnál kérje kifejezetten a Bayer-léle eredeti csomagolást (6 vagy 20 tableta egy dobozban.) Ez biztosítja a valódiságot és jósságot.

— Szerencsétlenül járt munkás. Az aradi mentők egy súlyosan sérült embert hoztak Pancotáról az aradi közpórházba. Baráth György, a pancotal butorgyár egyik munkására ráesett egy fahasáb és mindkét lábát eltörte. Az aradi közpórházban vették ápolás alá a szerencsétlenül járt munkást.

Gyermekkosok, gyermekszékék legolcsóbban Hegedűsnél.

— Thómes városi iskolai tánciskolájában új kolon kezdődik október 4-én.

Egy forradalmi csetepaté ügye az aradi ügyészség előtt.

Gyilkosság címén feljelentettek egy szentannai földbirtokost és egy kereskedőt, akik állítólag részt vettek volna a rablók elleni harcban.

(Arad, szeptember 28.) Az 1918-as zavaros, forradalmi idők árnyai kísértettek ma délelőtt az aradi ügyészségen. Ma kezdte meg ugyanis Mandru Miklós ügyész egy feljelentés folytán azoknak az eseményeknek kivizsgálását, amelyek 1918 novemberében Varsand község határában játszódtak le és állítólag több emberéletet követeltek áldozatul.

Az őszirózsás forradalom idején, mint ismeretes, Aradmegye több községében nagyon gyenge lábon állt a köz- és vagyonsbiztonság. Le nem szerelt katonákból és más kétes elemekből rablóbandák alakultak, amelyek végigrabolták az egyes falvakat, urlakokat, kastélyokat gyújtottak fel és számos tekintélyes birtokost tettek ilymódon tönkret. Santanan és Varsandon is működött ebben az időben egy ilyen rablóbanda, amely a többek között kifosztotta Szilbereisz Jakab santanai birtokos bérletét, lelte állatait és a gazdasági felszerelést kocsikra rakva, vonult el a pusztítás után. A sanyargatott polgárok Aradról kértek segítséget a garázdálkodók ellen és innen ki is vonult Santanara egy katonai különítmény Bősörmenyi százados vezetése mellett. Ennek a különítménynek, mint katonai tagja volt Lobstein Sándor jelenleg varsandi kereskedő is. A Bősörmenyi parancsnoksága alatt álló katonai osztag csakhamar a rablók nyomára akadt. Szilbereiszről kocsikat és lovakat rekviráltak a katonák és úgy indultak a haramiák üldözésére. Varsand határában találkoztak is a felfegyverzett rablókkal és ekkor valóságos csata fejlődött ki közöttük és a különítmény között, aminek folyamán néhány rabló életét vesztette.

— Mulatság. A Mossóczy-telepen építő katolikus templom alapja javára, az építkezéssel szeptember 30-ikán, vasárnap délután 4 órai kezdettel nagyszabású szüreti mulatságot rendez a városi ligeti vendéglő termében. Belépti díj a ligetben nincs, azonban bármily csekély összegű hozzájárulást a templomépítés költségeihez köszönettel fogad a kat. kör.

— A Gutenberg Dalkör október 7-iki, 25 éves jubileumi díszhangversenye az előjelekből ítélve a legteljesebb siker jegyében fog lefolyni. A dalkör vezetősége napról-napra özőnővel kapja mindenfelől a hangverseny iránt érdeklődő leveleket. Az érdeklődést érthetővé teszi a klasszikus művekből összeállított műsor, továbbá Zala Béla szavaló művész és Fekete Tivadár író szereplése. Belépti díj nincs.

— A nyugdíjasok figyelmébe! Minden félreértés elkerülése végett újból közöljük, hogy szeptember 30-án, vasárnap délelőtt fél tíz órai kezdettel csupán az esküt nem tettek tartanak gyűlést a városi ház tanácstermében, délután fél négy órai kezdettel a volt ACSÉV-nyugdíjasok gyűlése lesz, ugyancsak a városi ház tanácstermében. Az előnkség.

— Pisztoly és kardpárba két pesti primadonna között. Mi történt Herczeg Ferenczel a Budapesti Hírlaptól a Budapesti Hírlapig. Asta Nielsen ösel Magyarországról vándorolt ki Dániába. Wekerle Sándor az új pénzügyminiszter csodálja a magyar szerzőket, de számoltartja tantemjeiket. A jó házassághoz kell-e hozomány? a Színházi Élet három ezer pengős pályázata stb. a Színházi Élet legújabb számában. A Színházi Élet, Incze Sándor népszerű hetilapja nyolc oldalas külön kottamellékletet, terjedelmes vicclapot, gyönyörű mélynyomású mellékletet ad új számában, amelynek ára 40 lej, negyedévi előfizetési díj 450 lej. Kiadóhivatal: Budapest, VII. Erzsébet-körút 29. szám.

Lassanként elmultak a zürzavaros idők, megszűntek a különítmények. Lobstein Sándor is ottmaradt Varsandon kereskedőnek, Silbereisz Jakab pedig, aki jelenleg egyik legtekintélyesebb birtokosa Santananak, tovább gazdálkodott. Elfeltele már mindenki a tíz év előtti izgalmas napokat, a mikor vagy két hónappal ezelőtt

feljelentés érkezett a santanai csendőrséghez, amely arról szólt, hogy Lobstein Sándor 1918 őszén, mint a katonai különítmény tagja, két embert leölt és ebben segítségére volt Silbereisz is,

akinek kocsijain kimentek a rablók üldözésére. Arról, hogy ki az az állítólagos két rabló, akít Lobstein leölt volna, nem informálták a feljelentetteket a csendőrségen. A nyomozás befejezése után a csendőrség áttette az ügyet az ügyészségre és ma délelőtt Mandru ügyész kihallgatta a feljelentett Lobsteint és Silbereist.

Lobstein Sándor elmondotta, hogy volt-e nem is tudja, mivel vádolják, mert hiszen ő abban az időben katona volt és bármit is cselekedett — noha nem emlékszik arra, hogy valakit leölt volna — azt mint katona felsőbb parancsra tette. A parancsoknak pedig engedelmessé kellett. Silbereisz elmondotta, hogy a különítmény leigaltatta a kocsijait, őneki tehát semmi része nincs a dologban és nem érti, hogy miért jelentették fel. Mandru ügyész a kihallgatás után szabadon bocsátotta Silbereisz Jakabot és Lobstein Sándort, az eljárás, illetve a vizsgálat azonban tovább folyik a különös feljelentés ügyében, amely alighanem személyes bosszu műve.

Ridiküllök, pénzárca, kották, iskolai táskák Hegedűsnél.

— Dr. Ungár áll. enged. hegedű- és brácsakurzusai. Délelőtt Bohus-palota, d. u. Str. Bucur 19. (Kapubejárát Erzsébet-körút.)

— PATKÁNYOK ÉS EGEREK IRTÁSA LEGBIZTOSABBAN A RATOPAX-SZALI TÖRTÉNIK. A Ratopax nem szórványosan öl, hanem teljesen kipusztítja a patkányokat és egereket. Kezelése végtelenül egyszerű, embernek és háziállatoknak nem árt. Olcsó, mert egy 115 leles üveg tartalma elegendő egy polgári házhoz. ROMÁNIAI VEZÉRKÉPVISELETE, A CHEMOROM INSTITUT CHIMIC, SATU-MARE, mindenkinek készséggel küld ismertetőt és bizonyítványt, melyek a tökéletes hatékonyságot igazolják. Azon helyekre pedig, hol gyógyszerárakban vagy drogueriákban netán még nem volna kapható, 115 lej ellenében bérmentve küldi a Ratopaxot, mely szabadalmazva van, ugyancsak kipróbálva és ajánlva minden illetékes bel- és külföldi tudományos intézmény és testület által.

— Tabakovits Danica kézimunka- és iparművészeti tanfolyamára jelentkezhetül Str. Ioan Kalvin 6., I. emelet 4. ajtó.

Tetőtűz Aradon.

A padlásán átvezető kályhacső gyújtotta meg a gerendázatot.

(Arad, szeptember 28.) Veszedelemes tűz volt ma délután három órakor a Lahovary (Trombita) ucca 19. számú házban. Özvegy Bence Istvánné mosókonyhájának tetőzete gyuladt ki és a felcsapó lángok veszéllyel fenyegettek az egész épületet. Telefonértesítésre megjelentek a tűzoltók Bálint Kálmán őrmester vezetésével és fáradságos munka árán sikerült a tüzet eloltani. Megállapították, hogy az épület padlásán lévő szalma gyuladt meg és elhamvasztotta a tetőgerendák egy részét.

A tűz keletkezésének oka az, hogy a padlásán keresztül egy pléh kályhacsövet vezettek át, amely a rozsdától szétnyílt és a kiugró szikrák meggyújtották a szalmát. A ház tulajdonosnője a tűz láttára ajultan esett össze és hosszú idő muiva sikerült eszméletre téríteni. A helyszínen megjelent Záray Jenő vármegyei tüzrendészeti felügyelő és Mladin Jenő másodk kerületi rendőrkapitány. A vizsgálat megindult, hogy ki vitte fel a veszélyes helyre a gyulékony anyagokat, amelyek könnyen súlyos katasztrófát idézhetnek volna elő.

ERZSÉBET SLAGERMOZGÓBAN

holnap, vasárnap d. u. 1/2, 12 órakor

szonzióció M A T I N É

Lehár operettje:

„Vig özvegy”

Fanamet.

Káprázatos kiállítás.

Főszerepben: John Gilbert és May Murray.

Jó „dumája“ van Petschauer Attilának a legkedvesebb magyar vívónak.

Kedélyes beszélgetés az Aradra érkezett vívóbajnokkal, aki most a legnépszerűbb ember Budapesten. — Petschauer-gallér, Ovomaltine-reklám. — Mindenki felállt, mikor beléptem a margitszigeti vendéglőbe.

(Arad, szeptember 28.) Hej, édes Istenem, ha újságíró számára csupa Petschauer Attilát teremtették volna!... A legkellemesebb interjú-alany. Egy kérdést sem kellett Petschauer melléneke szegezni, csak úgy ömlött belőle a szép, színes riporanyag. Közben pedig folyton mosolygott. Nevetett Curticion, amikor felénk lengette a gyorsból baretjét s félórás autórúzás után is nevetett a végállomáson az Újságíró-Klub egy kényelmes hőrfotójében.

Petschauer a trükkös vívó.

A legpompásabb pesti gamin-típus ez a csaknem világbajnok fiatalember. A huszonnégy esztendőjének minden eleven vidámságával, a világhírűség nem kellemetlen fölényességével. Tudja, hogy mi tartozik a színes interjú keretébe. Önmaga előre is bocsájtotta:

— Ugy-e kérem készültek a kérdésekkel? Valljuk be őszintén, nekem van már „egy kis“ rutinom ehhez, én én beszélek minden kérdés nélkül.

És beszélt. Annyian „jó dumás“ sportlegény. Erre büszke is. Nem lehet csodálni, hogy csupaderni egyéniségét: rajongták a jéghideg kommerz hollandusok Amszterdamban. Mert csak jóízű, szeretőreimélő móka az, ha a nagy csaták előtt a plánszon a padlódeszkán kezdi fenni kardját, vagy a döntő tuss előtt csinál egy trükköt, elvonja az ellenfél figyelmét, kacsag egyet s úgy fejbeköltintja az illetőt, hogy szinte nyekken... Ez történt meg a nagy orosz—magyar tussan, a 8:7-es álláson Anselmivel való asszony is. A trükközést, az ellenfél becsapását, a közönségnek a száraz asszonyon túl levő élvezetét többen becsüli minden vívótechnikánál.

Élvezzen a közönség is.

... a közönség nézi, nézi a vívást, de joggal elunhatja végül. Folyton ezt hallja: „pikk“ és bemozdítja a tuszt. De hol a kedély? A közönség szempontjából való élvezet? Ez az! Mondhatom, itt új módszert vezettem be. A közönség miúgy is. A trükkön, a tréfán Guray, vagy mit tudom én kicsoda is vív úgy, mint én talán, de a közönségnek ez száraz vívás. Jó, most szerénytelennek látszom: az enyém nem száraz. De higgye meg, igazam van és alapjában véve nem vagyok szerénytelen, bármily nehéz is szerénynek lennem. Mert tudja, én Pesten forgalomban vagyok. Az újságírók felkeres, hogy használjak Ovomaltine tápszer, mert akkor így reklámozhatják: Petschauer is Ovomaltint eszik. És — azt mondta az újságíró — fél Pest Ovomaltint fog szedni. Vagy itt van a Petschauer-gallér. Egyszer felkeres egy barát és megkér, hogy engedjem meg, áruházas: egy gallérjait, mint Petschauer-gallért. A Petschauer-gallér terjesztése megengedtetett. És a Petschauer-gallér fogyott, mint a cukor, annak ellenére, hogy kétszeri mosásra szennyeződött. De egy Petschauer-gallérnál ez nem lehet fontos... Föl-szállok a villamosra. A legragyogóbb nő engem fixíroz s „a palljára“ rá sem néz... Vannak, akik nagyképién azt mondják, hogy: „unom a sok ünneplést, az embereket, jer magány, hogy beléd temetkezhessem, azt szeretném látni, akinek ne esne jól az, ha a köruton össze-szagnak utána...“

Egy szuszra:

— Fő a népszerűség és az önlanszírozás. Csak jó társaságokba menni a sztárnak, mondjuk nekem, ahol ugyancsak sztárok vannak. Ez a siker titka, na meg az újságok. Az újságírók. Erről jut eszembe. Kollega vagtok. Pékos Jeno az Otthon-körben az ünneplésen nemcsak mint sportemberre, hanem, mint újságíróra is büszkeséggel ültette poharát...

Esetem a Mukival.

Utólérhetetlen kedéllyel fűszerez mindent, egyenesen burleszk volt, ahogy egy kis epizódot ad elő Budapesti rikkaneskirályával: ... Legyen szó a riportban Mukiról is.

aki arról nevezte, hogy a pesti rikkancsok feje és történetesen én az impozáns pesti fogadtatást neki köszönhetem, mert: megfog a Váci-uccán Muki és leszólt: „Na, hát Petschauer, engedje meg én is gratulálnék, meg bejelentem, hogy nekem is részem volt a fogadtatásban...“ Nosza, hálásan kezet szorítok Mukival, de hogy is volt a dolog? Ugy — feleli Muki, — hogy amikor azt kiabáltam: Mai Nap, Mai Nap... hozzátettem: ma jön Petschauer... Erre aztán kitűnt a nép a Keleti-hez... Hálás voltam Muki jóindulatáért.

— Nem vagyok lírai természet, de „ek“ a fogadtatás engem is megrikatott. A közlekedési rendőr, miközben dirigált, a jobbkezevel suttymban nekem intett, mintha azt mondotta volna: Eljen Petschauer!... A Margitszigeten este, amikor megjelentem a vendéglőben, mindenki felállt...

Kihallgatták a Gaetan-pör koronatanuját.

Hogyan folyt le a véres éjszaka? — Erdőt akart vásárolni Gaetan. Veszekedés előzte meg a gyilkos merényletet. — Burcan őrnagy vallomása.

(Bucuresti-i tudósítónk telefonjelentése.) Ma reggel kilenc órakor folytatták a Gaetan-bünpör tárgyalását, több jelentéktelen vallomás után a pör koronatanujának, Burcan őrnagynak kihallgatása következett. Legjobb barátja volt Gaetannak, aki a gyilkossági kísérlet után közvetlenül őhozza ment. Burcan őrnagy a következőket mondotta:

— Azon a végzetes éjszakán Orleanu közös barátunk telefonon felhívott és közölte velem, hogy Gaetan nemsokára eljön hozzám. Gaetan féltizenkettőkor csakugyan meg is látogatózott. Szokatlanul levert volt és zavarosan beszélt, elmondotta, hogy Leonida asszonnyal bizonyos ékszerek eladásáról és egy erdővásárlási üzletről tárgyalt már hosszabb idő óta. Ma este telefonhoz hívta és magához kéréte. Leonida asszony, mint rendesen, igen barátságosan fogadta és előadta, hogy ma megvásárolná a gyémántokat, mert pénze van. At is adta a megbeszélte összeget.

Tanu ezután elmondja, hogy Gaetan arról is említést tett, hogy amikor belépett Leonida asszony lakásába, kivette zsebéből a kalapácsot és letette az asztalra. Leonida asszony a gyémántok fejében három köteg bankjegyet vett ki a pénzszekrényéből és azt átadta Gaetan-nak.

Leonida asszony megkérdezte Gaetan-tól, hogy magával hozta-e a drágaköveket. Miután Gaetan azt felelte, hogy nem számított az eladás ily gyors lebonyolítására, otthon hagyta azokat. Az asszony erre az átadott pénzüsszeg fejében nyugtát kért Gaetan-tól és leültek, hogy a nyugtát együttesen szövegezzék meg. A nyugtát Gaetan nem akarta aláírni és azt hangoztatta, hogy nincs joga ilyen közvetítési üzlet lebonyolítására. A veszekedés hevében Leonida asszony megharapta Gaetan kezét, akit a fájdalom felbőszített, megragadta az asztalon lévő kapaácsot és Leonida asszony felé sújtott. A dulakodás hevében magukkal rántották a telefonkészüléket is. A tárgyalást holnap folytatják.

Holnap, vasárnap nagy premier az Apolloban DOUGLAS FAIRBANKS és ADOLF MENJOU együttes szereplésével A királynő lovagja. Az amerikai filmgyártás remekműve.

Zappi mégis megette Malmgreent?

Egy berlini estilap szenzációs bizonyítékokat közöl arról, hogy Zappi valóban meggyilkolta Malmgreent és Marianot is meg akarta ölni.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójától.) A „Welt am Abend“ című estilap, amelynek jó összeköttetései vannak a Kraszín jégtörő legénységével, amely Nobile társait megmentette, ma szenzációs cikkben közli, hogy kétségbevonhatatlan bizonyítékaik vannak arra vonatkozólag, hogy Malmgreen nem természetes módon halt meg, hanem valóban Zappi gyilkolta meg.

Zappi mindenekelőtt Malmgreen ruháit akarta megszerezni és egyúttal Malmgreen élelmiszerkészleteinek birtokába jutni. Malmgreen az expedícióról naplót vezetett és ebbe valószínűleg egészen utolsó percéig feljegyzett minden eseményt. Ezt a naplót a Kraszín legénysége nem találta meg Malmgreen holtteste mellett, mivel Zappi megsemmisítette.

Malmgreen után Zappi másik társát, az olasz Marianot is meg akarta gyilkolni s csupán Csuhnovszky orosz repülő és a Kraszín jégtörő hirtelen megérkezése húsította meg Zappi második rémtettét.

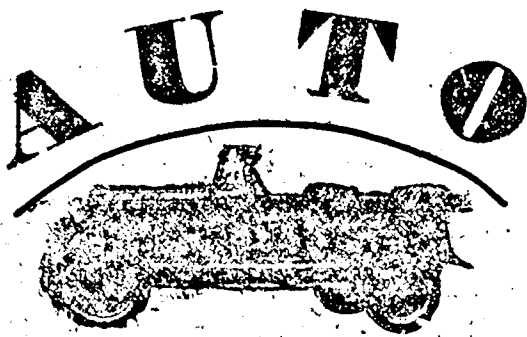
Az orosz mentőexpedíció Marianot megfagyott tagokkal, eszméletlenül találta meg egy barlangban. Szinte teljesen meztelen

volt, testét csupán néhány rongy borította. — Zappi ezeket a rongydarabokat hirtelen dobta Marianora, amikor megpillantotta a mentőket.

A Kraszínra érkezve, Zappi közölte, hogy már 14 nap óta nem evett semmitsem. Az orvosi vizsgálat azonban megállapította, hogy Zappi hazudik, mivel legfeljebb egy-két nap óta éhezett. A hajón a legnehezebb ételeket megette anélkül, hogy baja lett volna. Ezzel szemben Mariano gyomra teljesen üres volt s 14 napi éhezés után annyira legyöngült, hogy néhány óra múlva valóban kiszívódott volna, ha az oroszok nem akadnak reá. Ebből a körülményből megállapítható, hogy Zappi Marianot éhhalálra ítélte azért, hogy az egész élelmiszerkészlet és az összes ruhák birtokába jussanak.

Az a híresztelés, hogy Zappi evett Malmgreen hullájából, sem nélkülöz a berlini lap birtokában levő állítólagos bizonyítékok szerint minden alapot. Mariano ugyanis mikor a hajón magához tért, dühösen így kiáltott Zappira:

— Én most meghalok és azután engem is megzabálhatsz!... De csak ha meghaltam.

Miért nincs autógyár Romániában?

Az aradi Astra-gyár technikai igazgatósága szerint a vámpolitika és tökeszegénység miatt nem lehet autógyárat létesíteni Romániában. Autógyár felállításáról csak az ország gazdasági szanálása után lehet szó.

Az automobilizmus nagyarányú fejlődése nem kerülhette el Romániát sem. Itt is kialakult és kifejlődött, noha Romániában jelenleg nincs egyetlen autógyár sem. Ennek a különös jelenségnek azonban nem az az oka, mintha nálunk nem volna kellőképpen kialakult automobilizmus, hanem egészen más.

Hogy miért nincs Romániában autógyár, erre a kérdésre érdekes felvilágosítást kaptunk az aradi Astra vagon- és motorgyár technikai igazgatóságától. Tudvalevőleg az aradi Astra néhány év előtt magábaolvastotta az impériumváltozás alkalmával a Romániához csatolt területek egyetlen autógyárát: a Marta autógyárát, melynek gyártmányai már 1914 előtt a világpiacra is előnyösen ismertek voltak. A háborút követő tökeszegénység és az egyesített területek csekély autószerelési lehetősége miatt az Astra számára, hogy a külföld hatalmas tempóban fejlődő autógyáraival, amelyek a series és files termelésre való áttéréssel a termelést megfelelően racionalizálták, lépést tartson és miután az állam érdeke egy repülőgépgyár sürgős felállítását kívánta, az Astra motorgyárát (a volt Marta-gyárat) a brassói repülőgépgyárba olvastották be.

Az Astra technikai igazgatósága látva a romániai automobilizmus nagyarányú kifejlődését, megfontolás tárgyává tette, hogy nem volna-e időszerű az autógyártás újbóli bevezetése.

Az Astra technikai igazgatósága a kérdés hosszas és alapos tanulmányozása után megállapította, hogy a jelenlegi gazdasági helyzet Romániában nem alkalmas autógyár alapítására. Ezt a kétségtől rendkívül szomorú megállapítást a következőkkel indokolja: Első és legfontosabb ok a vámpolitikában keresendő. Ma a nyers vas váma az áru értékének circa 50 %-át teszi ki, míg a kész autóműnél ez legfeljebb az érték 20 %-ig emelkedik. Miután pedig az autómű legfontosabb anyanyelve a minőségi vas, ezzel az egyszerű tényel elvészene egy belöldi autógyár versenyképességét. Nem kevésbé fontos a tökeszegénység. A külföldi autógyáraknak ahhoz, hogy Romániában üzletet köthessenek, nemcsak árban, hanem az eladási feltételekben is a legmesszebbmenő kedvezményt kell biztosítaniuk vevőik számára. Az autóműkereskedelem kihitelezési feltételei mellett horribilis tőkék kihelyezésére van szükség. Évi 3000 darab termelése mellett a kihitelezett összeg közel félmilliárd lejre rugna. Végül egy harmadik szempont, ami az Astránál irányadó: a belöldi fogyasztás igénytelen és mert tökeszegény, mindennek elébe helyezi az olcsóságot, akár a minőség rovására is. Ennek tudható be például, hogy a belöldön számos garázs és autóműjavító műhely foglalkozik karosszériák „gyártásával”, ahol poton pénzért silány minőségű autót állítanak elő.

Autógyár tehát nincs Romániában s az Astra igazgatóságának véleménye szerint mindaddig nem is lehet, míg a lej stabilizálásán, a külföldi kölcsönön, továbbá egy tervszerű és céltudatos gazdasági politikán keresztül az ország gazdasági szanálásához el nem érkeztünk.

Megállapították Amundsen hősi halálát.

A tengerből kifogott repülőgépalj Amundsen géperől való.

Osloból jelentik: Már hosszabb idő óta az a véleménye a tudományos világnak, hogy Amundsen a tengerbe veszett. De a hit tovább dacolt a tudományos megállapításokkal és az emberek máig sem akarták elhinni, hogy a norvég sarkkutató valóban ott lelte halálát a jégtáblák között, ahová mások megmentésére indult. Most azután bebizonyosodott, hogy Amundsen valóban nincs többé az élők sorában.

A párisi tengerészeti szakértők megvizsgálták azt a repülőgépaljat, amelyet nemrégiben találtak a tengerben és mint megállapították, ez a repülőgépalj vázrész Amundsen repülőgépéből származik.

Ezek után egészen bizonyos, hogy a nagy norvég sarkkutató és a repülőgépen lévő francia pilóta elpusztultak a sarkvidéken.

Amundsen ősi hajócsaládból származik. Apja hajókormányos volt és az Oslo közelében lévő egyik faluban élt. Itt született Roald Engelbred Gravning, akiből később a nagy sarkkutató lett. Amundsen az egyetemen az orvostudományokat tanulta, azután szintén a tengerészet szolgálatába lépett. 1896—97-ben a Gerlache belga kapitány parancsnoksága alatt álló sarki expedícióban vett részt. Amikor onnan visszatért, teljesen visszavonult és minden idejét két fogadott gyermekének, két eszkimógyermeknek a nevelésére fordította.

Amikor aztán az Italia katasztrófájának a híre eljutott hozzá, akkor Amundsen élére állt a mentőexpedíciónak. Tudta, hogy a mentők munkája sok veszéllyel jár, mégis minden erejével előmozdította a segítőexpedíció létrejöttét. Azon a repülőgépen, amelyen elindult, Amundsenen kívül még Gilbaud francia pilóta és egy régi társ, Dietrichsen voltak. Ezzel a repülőgéppel indult Amundsen utolsó útjára és ennek a gépnek roncsait találta meg az a hajó, amelyik elhozta magával a most Párisban kétségen kívül agrószkált repülőgépész.

Amikor onnan visszatért, teljesen visszavonult és minden idejét két fogadott gyermekének, két eszkimógyermeknek a nevelésére fordította.

Amikor aztán az Italia katasztrófájának a híre eljutott hozzá, akkor Amundsen élére állt a mentőexpedíciónak. Tudta, hogy a mentők munkája sok veszéllyel jár, mégis minden erejével előmozdította a segítőexpedíció létrejöttét. Azon a repülőgépen, amelyen elindult, Amundsenen kívül még Gilbaud francia pilóta és egy régi társ, Dietrichsen voltak. Ezzel a repülőgéppel indult Amundsen utolsó útjára és ennek a gépnek roncsait találta meg az a hajó, amelyik elhozta magával a most Párisban kétségen kívül agrószkált repülőgépész.

az utóbbiak tisztelgésével és jómodorral kell viszonznia.

Autós.

Cigarettafőző soffőrök.

A régi kocsi és a modern soffőr

Érdeklődéssel olvastam az Aradi Közlöny múlt heti autórovatának „Dressz: a volánhoz!” c. cikkét. Mindenképen helyeslem az autótulajdonosoknak szánt figyelmeztetést, hogy legyen gondjuk a soffőr külső megjelenésére. Mert magam is úgy tartom: a kocsi vezetője szorosan összefügg magával az autóval és aki megengedi, hogy a soffőr elhanyagolt ruházatban üljön a volán mellett, az nem kívánhatja meg a soffőrtől sem, hogy kifogástalan állapotban tartsa a rábizott gépkocsit. Nekem is az az álláspontom: elegáns kocsihoz elegáns soffőrt! Egy világos nyári és egy sötét téli dressz, hozzá ugyanolyan kemény lapostetejű sapka. Mindezek költségeit nem is érzem meg az autótulajdonos, aki havonta súlyos ezreket költ kocsijára. Ezzel egyszersmind jelét adja a saját jóízűségének és nem bánja a mások szépérzékét se. Budapesten, a Margit-szigeten autószepevényeket rendeztek a minap, amelynek szabályai közé tartozik az is, hogy ne csak a karosszériák, a vonalvezetés és a színek izlésessége vetekedjék egymással, hanem maguk az urvezetők is, mert az utasok és a vezető öltözködésének a verseny szabályai szerint stílusosan kell alkalmazkodni a kocsi karakteréhez. Ha már versenyt is rendeznek az autóvezető stílusos öltözködésére, a legkevesebb, amit kocsijára és magára adó autótulajdonos megtehet, hogy dresszbe öltözteti soffőrijét.

A jó megjelenésű soffőrtől azonban a jó modort is meg kell követelni. Vannak bizonyos általános szabályok, amelyekre — sajnos — autótulajdonosaink nincsenek tekintettel. Én is a múltból veszek példát, mint a multikori cikk írója. Egy régi, jól kiállított fogat bakján ült az izlésesen livrezett kocsi, hátul pedig az uraság. Ugye bizarr kép lett volna, ha a fogat vezetője cigarettafüstöt gyújt a bakon és a fogatban ülők arcába fújja a füstöt? Ezt bizonyára nem tűrte volna a régi urak közül senki, de nem is tette volna meg a régi világ kocsisai. Ma mindennapi látvány, hogy a soffőr cigarettafüstöt szív a volán mellett és az autóban ülők köhögve, de szó nélkül türik ezt a modortalanságot. A nyugati nagy városokban hallgatólagosan elfogadott szabályt vált, hogy amikor az autó hölgyeket vagy urakat visz, a soffőrnek dohányozni tilos...

A fegyelmezetlen soffőrnek van még egy rossz szokása: beleszól a kocsiiban ülő uraságok diskurzusába. A mindennapi életben is szabály az, hogy a mások beszélgetésébe beleavatkozni nem illómos. Annál inkább áll ez abban a helyzetben, amelyben a soffőr a gazdájával szemben áll. Legyen az autótulajdonos jóakarattal, szeretettel a soffőr iránt, amit viszont

Minden bérkocsistand mellett autótaxi-állomást létesítenek Aradon. A város vezetősége már régebben foglalkozik azzal a gondlattal, hogy újabb taxiállomásokat állít fel, miután nem tartotta megfelelőnek a jelenlegi helyzetet, amikor az összes taxiutók két, egymáshoz közel fekvő helyen csoportosulnak össze: a Szentháromság-terén és a Dacia-kávéház előtt. Ma délben rendőrségi és iparhatósági delegátusokból álló bizottság tartott helyszíni szemlést és elhatározta, hogy minden bérkocsistand közelében taxiállomást állít fel, amivel lehetővé teszi, hogy minden városrész közönsége taxihoz juthasson, ha erre szüksége van.

Tömegszétesztelő autómű. Van de Putte belga mérnök egy eredeti elgondolású gépjárművet tervezett a rendőrség használatára. A jármű arra szolgál, hogy tüntetések, tömörülések esetén a tömeget elűzze az uccákról, anélkül, hogy a szétkergetett tömeg soraiban baleseteket okozna. Ezért a jármű elejére egy csúcával előre néző, egyenlő szárú háromszög van felszerelve körülbelül mellmagasságban. A háromszög elöl lévő csúcán egy, a jobb és bal szárán pedig három-három vízszintes fekvő kerék a jármű haladásával együtt forgásba jön, még pedig olyképpen, hogy a jobboldali kerekek jobbra, a baloldaliak balra forognak. E kerekek forgási sebessége a jármű menetsebességével egyenes arányban növekszik. Amikor a jármű négy-öt kilométeres sebességgel haladva az eloszlatandó tömeg közé furakodik, a vízszintes kerekek erővel társigálják kétoldalra a tömeget, mint ha szapora könyöklökések végeznék ezt a feladatot. A kísérleteket a bruxellesi kaszánya udvarán végezték, ahol kétszáznegyven rendőr hiába igyekezett az elhárító kerekek működését megakadályozni, egyetlen esetben sem sikerült azok taszító hatásának ellenállni. Viszont baleset sem fordult elő egyetlen egy sem.

Autóbusz-hálókocsik Angliában. A London—Liverpool-vonalon jelentek meg a napokban, az angol közönség nagy öröme, az új autóbusz-hálókocsik. A hálókocsik 12 fekvőhellyel, konyhával vannak ellátva és a London—Liverpool-i viteldij 25 shilling, ami ugyanezen vonalon a vasut harmadik osztályú viteldijának felel meg. Tekintettel arra, hogy a vasuti III. osztály viteldijának megfelelő árért az autóbusz-hálókocsin a vasuti első osztálynak megfelelő kényelmet, ezenkívül reggelit is kiszolgálást is kaphat, kétségtelen, hogy a közlekedés terén tett ezen haladás óriási növekedésnek örvend, már alig párnapos élete után is. Ehez járul még az is, hogy az autóbuszforgalomban sokkal nagyobb a biztonság

és ezért könnyen megérthető, hogy az északangliai vasúttársaságok máris árieszállítással feleltek a hálókocsi-autóbusz forgalomba helyezésére. Az autóbuszforgalom további fejlődése mindenestre az uthalózat további fejlesztésétől és javításától függ, amely problémának megoldása után korlátlan fejlődés elé néz.

Autókönyvtár. Autótechnikai szakkönyvekben ma nagy a választék. A könnyen áttekinthető szakkönyv nélkülözhetetlen oktató. A német technikai művek — precizitásuk, könnyen érthető magyarázataik, tökéletesen szemléltethető illusztrációik folytán — az autótartáshoz elengedhetetlen kellékei. Két újonnan megjelent német autósakkönyv még a laikusnak is tiszta képet nyújt mindarról, ami egy autótulajdonost érdekel. Ad. König gépészmérnök, Kraiffahrlehre; gemeinverständlich Lehrbuch című kézikönyve 168 illusztráció és számos tabella kíséretében, többek között az autózvezetési vizsgára is előkészíti az olvasót: König mérnök pontos leírást ad a motorról, a karosszériák különböző fajtáiról, erőforrásokról, hűtőről, a szükséges szerszámokról stb. Az előfordulható üzemszavarokat s azok kiküszöbölését pontról-pontra felsorolja. A könyv szinte élvezetes olvasmányoknak tekinthető, melyben az olvasót a volanhoz maga mellé ülteti a szigorúan felügyelő és oktató szerző. Gondos utasításokkal látja el az autóban ülőket, sőt a gyalogjárókat is. Egy tökéletes autótechnika-kurzust pótol e munka, mely vizsgakérdések-

kel és feleletekkel, továbbá a nemzetközi forgalmi rendeletek és törvények ismertetésével fejeződik be.

Lengerke—Schmidt—Fischer „Autó A B C”-je a másik hézagpótló szakmunka, amely az autó minden egyes alkatrészét, azok működését, az esetleges defektusokat és javításokat abc-sorrendben, lexikon-szerűen ismerteti 162 illusztráció és számos tabellával kibővítve. Az autótársárlásnál nagyon fontos kérdés a vásárlandó gépkocsi üzemszavainak a megállapítása. Az „Automobil ABC” egy tabella alapján könnyen és sematikusan kiszámíthatóvá teszi mindenki számára az autótartás költségeit. Az üzemszavak legnagyobb része a hanyag, hozzá nem értő kezelés következménye. A szakszerű kezelést elismert, jó autótechnikai könyvekből mindenki könnyen elsajátíthatja.

AUTÓKÖNYVTÁR:

Ad. König: „KRAFTFAHRLERE” (sofförkurzus)

282 oldal, 182 képpel és számos tabellával.

Egész vászon kötésben 4.—márka.

Lengerke — Schmidt — Fischer „AUTOMOBIL A. B. C.”, az autójavítások lexikonja

408 oldal, 168 képpel és számos tabellával.

Egész vászon kötésben 4.—márka.

Megrendelhető:

az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

10% engedményben részestül, aki a megrendeléshez a hirdetést mellökeli

K Ö Z G A Z D A S Á G.

A készülő új kereskedelmi törvény mindenkire kötelezővé teszi a cégbejegyzést

(Saját tudósítónktól.) A kereskedelmi törvény, mint ismeretes, az ipar- s más vállalatok részére csak a bejegyzési kötelezettséget írja elő anélkül, hogy a kötelező törlésre is kitérne. Ennek következménye volt az, hogy a megszűnő, de bejegyzett cégek legnagyobb része elmulasztotta a cégjegyzékből való törlés keresztülvételét. Minthogy ezzel kapcsolatban a cégbíróóság semmilyen revíziót nem tartott szükségesnek, annál is inkább, mivel ezt nem írja elő a törvény, az évek hosszú során igen fejszaporodott azoknak a „bejegyzett” cégeknek a száma, amelyek bár megszűntek, de törölve még nincsenek. Ennek következményei egyébként egy pár súlyosabb visszaélésben is mutatkoztak.

Az új kereskedelmi törvényt előkészítő bizottság eredeti tervezetében minden iparrendéssel bíró vállalat részére kötelezővé akarja tenni a cégbejegyzési és a vele kapcsolatos megszűnés esetén eszakielőző automatikus

törlést. Ezzel a paragrafussal párhuzamosan a kereskedelmi és iparkamarák utasítást kaptak, hogy készítsék elő a készülő törvény szerint a cégjegyzékeket. A kamarák első teendője természetesen az volt, hogy rendet teremtsenek a jelenlegi cégjegyzékben s a már bejegyzett cégeket az új törvény szerint előírt módon csoportosítsák, de főleg, hogy a megszűnt (már nem létező) bejegyzett cégeket hivatalból töröljék. Ezek a munkálatok egyébként még folyamatban vannak annál is inkább, mert az új kereskedelmi törvényt, amelynek egyik paragrafusa minden céget kivétel nélkül arra kötelez, hogy bejegyeztesse magát a cégbíróóság — már az ősz folyamán a parlament elé akarják terjeszteni.

Érdeklőkiskereskedői és kisipari körökben csupán azt a kifogást emelik az új paragrafus ellen, hogy ez minden valószínűség szerint csak a meglévő és amugyis súlyos terheket fogja szaporítani.

Zürichben 3.16, Párisban 15.55 a lej

Helyi valutaárak. (Szeptember hó 28.)
Kifizetések: Berlin 39.56, Newyork 165.50, London 803.75, Páris 6.49, Milánó 8.69, Prága 4.91.50, Budapest 28.91, Zágráb 2.91.50, Bécs 23.35, Zürich 31.90. — **Áru:** Márka 39, dollár 164, angol font 7.95, francia frank 6.60, olasz líra 8.80, cseh korona 4.95, pengő 29.10, dinár 2.90, osztrák schilling 23.50, svájci frank 31. — **Pénz:** Márka 38.50, dollár 163.50, angol font 7.90, francia frank 6.40, olasz líra 8.60, cseh korona 4.90, pengő 28.90, dinár 2.85, osztrák schilling 23.30, svájci frank 30.50.
Árnyzat: tartott.

Zürichi tőzsdenyitás. (Szeptember hó 28.)
Berlin 123.86, Amszterdam 208.61, Newyork 519.50, London 2519.87.50, Páris 20.23, Milánó 27.16, Prága 15.40, Budapest 90.60, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.16, Varsó 58.20, Bécs 73.15.

Zürichi tőzsdézárlat. (Szeptember hó 28.)
Berlin 123.87, Amszterdam 208.40, Newyork 519.65, London 2520.62.50, Páris 20.23, Milánó 27.16, Prága 15.45, Budapest 90.58, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.16, Varsó 58.22, Bécs 73.17.50.

Bucuresti-i tőzsdézárlat. (Szeptember 28.)
Devizák: Páris 6.46.50, Berlin 39.42, London

801.50, Newyork 165, Milánó 8.69, Zürich 31.82, Prága 4.90, Bécs 23.30, Budapest 28.80. — **Valuták:** Napóleon 640, márka 39, leva 1.20, török líra 0.85, angol font 7.95, francia frank 6.45, svájci frank 31.25, olasz líra 8.60, drachma 2.10, dinár 2.89, dollár 163.80, lengyel zloty 18.25, osztrák schilling 23.20, pengő 28.75, cseh korona 4.88.

— **Terménypiac:** 1928. szeptember 28. (Gárdos és Bornstein-cég jelentése.) A mai hetipiacon uttengeriben igen nagy kínálat, egyéb terményekben azonban gyenge felhozatal volt. Az árak alakulása: Buza 730—740, árpa 720—730, uttengeri 680—700 lej métermázsánként.

— **Piaci árak.** Burgonya 5—6 lej, zöldbab 20—25 lej, hagyma 5 lej, tehénturó 16—18 lej, juhturó 56 lej, vaj 120—160 lej, alma 8—10 lej, körte 10—12 lej, szőlő 16—20 lej, szilva 7—8 lej kilogrammonként, tojás 2.50 lej darabja, bab 20 lej, tej 8 lej, tejfél 40—45 lej literje, zöldség 3—4 lej csomója, fejes káposzta 4—14 lej, ugorka 1 lej darabja. A baromfiárak: sovány liba 140—200 lej, sovány kacsa 100—140 lej, tyúk 60—100 lej, csirke 90—130 lej párja, kövér liba 250—300 lej, kövér kacsa 120—130 lej darabja. A gabonapiac árak: buza 740 lej, kukorica 680—700 lej, árpa 700 lej, zab 640—650 lej métermázsánként. Az állatvásár árak a multhetiek.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közölteket nem vállalunk felelősséget.

Használja ki az alkalmat!

Nagy áreszállítás a „HERMA” cipőüzletben,
Bul. Regina Maria 2. (Neuman-palota).

Nézzé meg a kirakatok árait!

Három üzlethelyiség

„A Banca Românească” (Bohus-palotában)

kiadó.

Érdeklődni: a bankhelyiségben.

Bolthelyiség

a Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) és Str. Banatului (Asztalos Sándor-uca) sarkánál, a hetipiac legélénkebb helyén,

november 1-re kiadó

Cím az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

— A magyarországi szüret megkezdődött. A szesztermelés nyersanyagainak drágulása érezteti hatását a borpiacon, ahol az ideai must iránt meglepően jó kereslet nyilvánul. Tokaj vidékén 46—47 filléres must-ár alakult ki s más borvidékeken is 35—40 filléres árat lehet elérni. Legutóbb osztrák érdeklődés jelentkezett Jánoshalmán, a lengyel kereskedők pedig egyes musttélételekért 53—54 fillért fizetnek. Hír szerint osztrák kereskedők vételi megbízásai várhatók a badacsonyi borvidéken. Az ideai must minősége 15—20 százalékkal jobb a tavalyinál. A szüret egyes alföldi szőlőkben, főleg Kecskemét és Nagykőrös vidékén már megkezdődött.

SPORT

O Birküldés. Az aradi bíróbizottság a vasárnapi mérkőzések vezetésére a következő bírót delegálta ki: AAC-pálya. Dél előtt fél 9 órakor Gloria-CFR—Olimpia Ifj. bajnoki, vezető: Balajthy István. Dél előtt 10 órakor AAC—Vointa Ifj. bajnoki, vezető: dr. Craznic Jenő. Dél után 4 órakor Hakoah—Victoria II. oszt. bajnoki, vezető: Matuz András. AMTE-pálya. Dél után 2 órakor Gloria-CFR II.—AMTE II. Szövetségi díjmérkőzés, vezető: Lengyel Károly. Dél után 4 órakor Gloria-CFR—AMTE I. oszt. bajnoki, vezető: Manea Demeter; határbírók: Lengyel Károly és Traconi Pavel. Tricolor-pálya. Dél előtt 10 órakor Hakoah—Tricolor Ifj. bajnoki, vezető: Tomy Livius. Dél után 2 órakor AAC II.—Tricolor II. Szövetségi díjmérkőzés, vezető: Reich Alfréd. Dél után 4 órakor Tricolor—AAC I. oszt. bajnoki, vezető: Oravetz László; határbírók: Reich Alfréd és Tóth Péter. Vointa-pálya. Dél után 2 órakor Vointa II.—ATE II. Szövetségi díjmérkőzés, vezető: Csenka Gábor. Dél után 4 órakor Vointa—ATE I. oszt. bajnoki, vezető: Horváth Lajos; határbírók: Csenka Gábor és Sendorf József. Unirea-pálya. Dél előtt fél 10 órakor Unirea—ATE Ifj. bajnoki, vezető: Fock Béla. Dél után fél 3 órakor Vulturul—Frontiera II. oszt. bajnoki, vezető: Husztig Ferenc. Banatul-pálya. Dél után 4 órakor Banatul—Fortuna II. oszt. bajnoki, vezető: Kalmár Tibor.

Felelős szerkesztő: RETHY JOSEF

Cenzurat: Prefectura Judetului.

Utlevélvizumokat

vagy bármely megbízást

Clujon, Timisoaran, Bucurestiben

a legmegbízhatóbb Arad legrégibb vizumirodája
Sándor Ferenc cég intézti a Megye-házzal szemben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8. Utóve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel írt szavak alábuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét amely eredet alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel. Csak válaszhelvéssel ellátott kérdésekre válaszolunk. Ajánlatok, leltés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

LEVELÉRE válaszom, rózsaszín-fekete szallag, lakásomon beszélhet velem ismerősként. 5224

ALKALMAZÁS.

ÜGYNÖKÖK keresetnek. Kérjen mintát és árjegyzéket „Gloria“ Ablakredő szövőpartól Arad, Str. Doamna Balasa 166. (Demeter-ucca.) 5220

KEZDŐ Irodistanó felvételük Weisz és Haász-cégnél, Str. Románului 12. 5230

HÁZMESTERPÁR gyermektelen, az asz szony mindenes takarításért lakást, fűtést, világítást, fizetést kap. Tudakozódni Haász, Str. Eminescu 12. 1688

VILLANYSZERELŐ segéd állandó munkára felvételük. Gáspár, Str. Horia 2. 5194

Középkorú intelligens nő

perfekt főző, gazdaszomynak ajánlkozik vidékre uriházhoz. Címeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kér. 5189

LAKÁS.

MODERN két uccai szoba üresen, október 1-re kiadó. Irodának megfelelő. Volt Orczy-ucca 14. 5222

A főtéren

két udvari szobából álló, műhelynek, szalonnak vagy irodának alkalmas helyiség azonnalra

KIADÓ.

Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1857

VÉTEL ÉS ELADÁS.

ELADÓ egy 6 személyes, jó állapotban levő luxus autó. Kabát testvérek, Rovine 155. Aradmegye. 5208

RÉZHALÓ BERENDEZÉS, mahagoni és faragott szalonnák, kristálycsillár, Biedermaier szalón, vitrinek, antik asztali lámpák, gyönyörű réz óra és girándok, antik comódok, órák, asztalok, szőnyegek, velencei és aranyozott consol tükörök, női bundák, festmények, férfi ruhák, csipkesálak, fali etazserok, majolikák, márkás porcellánok, kararai márványszobrok, bronz figurák, függönyök, store, kredencek, zongorák, hegedű, csilló, fali tálak, márványsztop stb. eladók. Szalgóné bizományi üzlete Arad, Strada Horia (Széchenyi-u.) 1. Neuman-palota. 1000

EGY N. A. G. AUTÓ garantált üzemképes, jó állapotban, személy, teher károsítással, jó gumikkal jutányos áron eladó. Megtekinthető Str. Ioan Russu Sifara No. 11. volt Aulich Lajos-u. 5214

URAIM!

Aki az eddigi ismert minőségű hibátlan selyemflor férfi sokniból 3 párt 225 lejért vásárol, ugyanebből a minőségűből 1 párt ingyen kap

Bársonynál

Piața Avram Iancu 18.

ALIG használt (villanyvilágításhoz) 5-8 HP. Ganz benzínmotor, villanyvilágítási vagy ipari célokra eladó. Dr. Koralek, Sântana. 5219

MEGBIZOIM részére keresek különböző antik szalonnákat. Szalgóné bizományi üzlet Str. Horia 1. (Széchenyi-ucca) Neuman-palota. 1000

FEHÉR leányszoba, egy garcon hálószoba és egyeb butorok jutányos áron eladók. Str. Sfânta Gheorghe (Dezső-u.) 46 szám. 5143

ZONGORA azonnal kölcsön kiadó havi 500 lej. Garai butorüzlet, Piața Avram Iancu No. 10. 5225

TISZTA, MOSOTT RONGYOT gépek tisztítására keresünk megvételre. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 100

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Vessék, cserélek, kölcsönzők, eladók egy évi részletre is: korékpárt, motorbiciklit, vrrógépet, gramofont, lemezt és villanygót. Törött avok és porcellán tárgyak szakértő ragasztása, külön ragasztó is kapható „MOTORICA“ volt Asztalos Sándor-ucca 12. 5062

Ha venni, eladni akar, hirdetésed adjon fel hamar! Rendkívül olcsó az ára — negyvennyolc lej tesz kockára

OKTATÁS.

Dr. KATONA, Budapest, Ráday-ucca 41. előkészít jogra, államszámvitelre, érettségire, összevont magánvizsgálatra, polgárra. 5136

ÜZLETEK.

A VÁROS központjában irodának, rendelőnek alkalmas két szoba bérbeadó. Ugyanott bérbeadó egy üzlethelyiség. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5229

Férfi sapkák GRUMAS-nal,

85 és 95 lejért

Strada Mețianu 14. (Forray-ucca). 5180

ELADÓ vagy bérbeadó egy forgalmas község főuccáján levő nagy sarokház üzlettel esetleg italmérséssel is. Csakis tökéletesen szükséges. Martics, Masca (Muszka.) 5128

Bankkölcsönöket

aradi házakra és környékbeli földművelőkre elsőségi betételek mellett a legelőnyösebb feltételekkel folyósítottak. HAASZ ALBERT rodája Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 12. szám.

Ma disznótoros vacsora

kiváló paulisi borok.

Schamberger,

„Automobil“ vendéglőjében.

ARAD,

Str. Bucur (Eötvös-u.) 16. 4980

Hirdessen az Aradi Közlönyben!

Ha olcsón és praktikus

akar vásárolni, úgy keresse fel

SALGÓNÉ

bizományi üzletét Arad, Str. Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota, hol:

közszükségleti, háztartási, alkalmi, ajándéktárgyak, antiktársok — és választékban állandóan kaphatók. Tekintse meg a kirakatot!!

Eleserélt esernyőt

kérem visszahozni, különben 3000.— lejtt kell tulajdonosnak fizetnem.

10506

Izr. templom házmestere.

Fordítsa jövedelmének 3 százalékát reklámra, az e célra befektetett pénz 300-szorosan megtérül, ha az Aradi Közlönyben hirdet!

Egy háromszobás modern lakás és egy üzlethelyiség azonnal kiadó.

Ugyanott 100 hekto boros herdó eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5212

Maculatura papir 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

MUZSAY JÓZSEF

ARAD, színázzal szemben

Őszi és téli árjegyzéke:

Férfi öltöny tiszta gyapju L. 1750
Férfi öltöny divatszínben... „ 2450
Sötétkék és fekete öltöny la. „ 2750
Őszi és téli felöltő... „ 1950
Ulster-Double la. „ 2450
Fekete féll kabát szörme sál gallér „ 2650
Divat szabóság! 4818

Iskola öltöny előírás szerint L. 1600
Börkabát ia. minden színben „ 3900
Fregoli raglán... „ 2000
Gummi kabát... „ 800
Trench-coats la. „ 2500
Angol posztó raktár

Butorok részletre

kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árban.

GARAI, Arad, Piața Avram Iancu Címre ügyelni!
(Szabdság-tér) 10. szám.

BUDAPESTEN

az új „NEMZETI SZALLODA“

a Hungaria Nagyszállója vezetése alatt megnyílt
Központi fekvés (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben.
TELEFON: J. 20-30.

Minden modern kényelemmel berendezve.
Kittanó étterem! Polgári árak! Dreher sörcsarnok!
A vidéki társaságok találkozó helye!